

 Årsredovisning 2024

INNEHÅLL

SAMMANFATTNING

Innehåll.....	2
Förord.....	3
Inledning.....	4
Året 2024 i korthet.....	5

FÖRVALTNINGSBERÄTTELSE

God ekonomisk hushållning och ekonomisk ställning.....	13
Översikt över verksamhetens utveckling.....	20
Viktiga förhållanden för resultat och ekonomisk ställning.....	23
Väsentliga personalförhållanden.....	27
Styrning & uppföljning av regionens verksamhet.....	34
Region Västernorrlands engagemang för utveckling av länet.....	39
Förväntad utveckling.....	44

EKONOMISK ANALYS OCH REDOVISNING

Ekonomisk analys.....	46
Ekonomisk redovisning.....	52

NOTER

Noter till årsredovisning 2024.....	55
-------------------------------------	----

INVESTERINGSREDOVISNING

Investeringar.....	66
--------------------	----

MILJÖ OCH HÅLLBARHET

Miljö och hållbarhet.....	70
---------------------------	----

BEGREPPSFÖRKLARINGAR

Begreppsförklaringar.....	71
---------------------------	----

REVISIONSBERÄTTELSE

Revisionsberättelse för år 2024.....	74
--------------------------------------	----

Till Årsredovisning 2024 hör följande bilagor:

- Fördjupad redovisning (måluppfyllelse)
- Fastighetsinvesteringsredovisning 2024
- Finansiell rapport pensionsmedelsförvaltning 2024
- Finansiell rapport likviditetsförvaltning 2024

FÖRORD

Under 2024 har Region Västernorrland fortsatt att möta upp både interna och externa påverkansfaktorer som inneburit stora utmaningar, både ekonomiskt och strategiskt. Den ekonomiska situationen har varit fortsatt ansträngd, främst till följd av hög inflation med ökade pensionskostnader och stigande utgifter inom samtliga verksamheter till följd. Trots att inflationen nationellt har börjat avta och räntorna sänkts under 2024, har tidigare kostnadsutveckling – särskilt kopplad till inhyrd personal och köpt vård inom hälso- och sjukvården – fortsatt att påverka regionens ekonomi negativt.

Vi befinner oss i en tid präglad av global osäkerhet såväl ekonomiskt som säkerhetsmässigt. Påverkan på den globala ekonomin av turbulensen på de finansiella marknaderna under inledningen av 2025 och en lågkonjunktur som biter sig fast längre än förväntat, ställer ökade krav på såväl vår anpassningsförmåga som att ha säkerhetsmarginaler i ekonomin.

Samtidigt råder ett fortsatt instabil internationellt säkerhetsläge. Rysslands invasion av Ukraina går in på sitt tredje år – samtidigt som USA:s fortsatta stöd i nuläget är mycket oförutsägbart. Detta påverkar inte bara världsläget, utan också våra lokala förutsättningar. För Region Västernorrland innebär det bland annat, ett påtagligt ökat behov av att stärka vår sammantagna förmåga inom civil beredskap och att arbeta strategiskt med flera viktiga utvecklingsdelar inom detta breda område.

Trots utmaningarna har kostnadsutvecklingen i regionen bromsats under året. Genom målmedvetna åtgärder för kostnadsminskning och effektivisering av administrationen har vi sett positiva resultat. Men mycket arbete återstår för att nå en långsiktigt hållbar ekonomi.

Region Västernorrland befinner sig i en samhällsomvandling där demografiska förändringar, nya etableringar och investeringar inom länet samt förändrade uppdrag för regionerna påverkar både behovet av välfärdstjänster och möjligheterna till kompetensförsörjning – i såväl vardag som i kris.

Framåt behöver vi fortsätta fokusera på våra kärnverksamheter; att leverera välfärdstjänster med rätt kvalitet och inom givna resurser, på fortsatt regionalt utvecklingsarbete och insatser för att påverka länets förutsättningar i positiv riktning. Fortsatt utveckling behövs för nya arbetssätt, kostnadseffektiva lösningar och insatser för att vara en attraktiv arbetsgivare. En stabil bemanning och en bättre balans mellan inhyrd och egen personal är avgörande.

Slutligen vill vi betona vikten av fortsatt kraftsamling – både internt och i samverkan med andra aktörer. En fortsatt hållbar utveckling, i länet och i vår organisation, kan bli verklighet genom systematiskt och långsiktigt arbete tillsammans – internt för ett starkt Region Västernorrland, men också i utvecklad samverkan med andra aktörer.

Sara Nylund
Regionstyrelsens ordförande

Åsa Bellander
Regiondirektör

INLEDNING

Sveriges regioner står inför stora och komplexa utmaningar. Den allt snabbare samhällsutvecklingen ändrar förutsättningarna för vårt välfärdsuppdrag. Region Västernorrland måste därför fullfölja de långsiktiga utvecklingsarbeten vi påbörjat, som exempelvis:

- Omställningen mot en god och nära vård med primärvården som nav
- Arbetet för att nå en hållbar ekonomi över tid
- Säkerställa nuvarande och framtida behov av medarbetare med rätt kompetens
- Fortsatt stärka samverkan med andra viktiga samhällsaktörer
- Ta tillvara på den nya teknikens möjligheter
- Fortsatt utveckla vår förmåga till stärkt civil beredskap

Samtidigt som vi arbetar med utveckling, måste vi säkerställa att vi varje dag levererar välfärdstjänster som möter invånarnas behov. Detta kräver både omställning och uthållighet, liksom mod och förmåga att prioritera.

Region Västernorrlands förändringsresa har under 2024 fått en god start. Vi ser positiva effekter av fattade beslut, och möjligheterna att nå våra långsiktiga mål syns något förbättrade. Men vi måste hålla fast vid åtaganden och ambitioner för att nå hela vägen fram.

De ekonomiska förutsättningarna är fortsatt utmanande. Utvecklingen nationellt och internationellt har i stort sett följt förväntningarna med minskad inflation och räntesänkningar. Region Västernorrlands ekonomiska resultat för 2024 innebär en stor positiv avvikelse mot budget, även om resultatet i sig är negativt.

Sverige är fortfarande i en svag konjunktur. En återhämtning på arbetsmarknaden förväntas 2025, vilket kan ge ett reellt ökat skatteunderlag och en ökad tillväxt. Men samtidigt flaggas för att den ekonomiska återhämtningen kan ta längre tid än väntat. Skatteunderlagets utveckling förväntas fortsatt ligga under den historiska trenden. Samtidigt ökar den geopolitiska och ekonomiska osäkerheten, och därmed risken för en negativ utveckling de kommande åren.

Vårt fokus i Region Västernorrland måste fortsätta vara att göra rätt saker, på rätt sätt. Hela organisationen behöver ta ansvar för fortsatta framsteg och resultat. Viktiga pusselbitar är omställningsarbetet i hälso- och sjukvården och att samtidigt följa med i den medicinska utvecklingen. Effektiviseringen av administrativa arbetet behöver genomföras fullt ut. Vi behöver också fortsätta våra regionala påverkans- och utvecklingsarbeten, och hålla kursen långsiktigt.

Samhällsomvandlingen sätter vår anpassningsförmåga på prov. Till exempel påverkas både efterfrågan på välfärdstjänster och förutsättningarna för kompetensförsörjning. Detta härrör både till den demografiska utvecklingen, men också till omställningsbehov utifrån exempelvis genomförda – eller uteblivna – etableringar och investeringar i länet. Också ändrade krav och förutsättningar avseende civil beredskap inverkar på regionens uppdrag.

Kostnadsutvecklingen har bromsats under 2024. Åtgärderna för ekonomisk restriktivitet, arbetet med minskade hyrkostnader och insatser för att effektivisera regionens administration har gett resultat. Mycket arbete återstår dock för att säkerställa långsiktigt hållbara ekonomiska resultat.

Avgörande för både leveransen av välfärdstjänster och vår fortsatta utveckling är att vi gör varaktiga framsteg vad gäller kompetensförsörjning. Kostnaderna för inhyrd personal minskade under året, jämfört med 2023. En viss ökning av antalet fast anställda medarbetare inom hälso- och sjukvården

kan ses. Region Västernorrland är dock fortfarande den region i landet med högst andel hyrpersonal i förhållande till egna medarbetare. De åtgärder som påbörjats måste fortsätta för att säkerställa en god arbetsmiljö och ett hållbart arbetsliv för nuvarande och framtida medarbetare.

ÅRET 2024 I KORTHET

Region Västernorrlands verksamheter

Här följer en sammanfattning av några av årets händelser inom Region Västernorrland. Mer utförlig information finns i respektive nämnds/förvaltnings årsrapport. Händelser av väsentlig betydelse för den ekonomiska situationen återfinns på sid 26, respektive Väsentliga personalförhållanden sid 27.

Regiongemensamt

Samhällsomställningen i länet

En fortsatt näringslivsutveckling som ger goda förutsättningar för såväl befintliga verksamheter som nya etableringar, är avgörande för länets fortsatta tillväxt och hållbara utveckling. Den pågående samhällsomställningen och osäkerheten som följer med planerade etableringar, understryker vikten av långsiktigt arbete och samverkan med kommuner, länsstyrelsen och andra statliga myndigheter, närings- och föreningsliv samt med civilsamhället. Region Västernorrland samverkar länsövergripande i flera projekt för att möta pågående utveckling och för att fler ska vilja flytta till länet.

Samtidigt pågår även en genomgripande samhällsomvandling i länet, utifrån en längre tidshorisont, med exempelvis demografiska skiften och förändrade behov av välfärdstjänster. Som organisation och arbetsgivare behöver vi också kunna möta upp denna utveckling, stärka vår omställningsförmåga samt agera på förändrade förutsättningar.

Kompetensförsörjning – för länet och för Region Västernorrland som organisation

Tillgång till rätt kompetens är central både för länets utveckling och för förmågan att utföra våra uppdrag i Region Västernorrland. Några positiva signaler i rätt riktning kan ses, exempelvis i en viss ökning av antalet fast anställda i hälso- och sjukvården. Insatser utifrån olika perspektiv har fortgått under året, exempelvis:

- Inom det regionala utvecklingsuppdraget har bland annat arbete med att förbättra matchning på arbetsmarknaden fortgått, liksom projekt inom området som *Grön horisont*, *Nya vägar för folkbildning och företagande* samt *Lärkraft*.
- Under 2024 har ett nytt regionalt nätverk konstituerats, *Västernorrlands kompetensråd*, i syfte att samordna, prioritera, planera och skapa kraft i arbetet med kompetensförsörjning i länet.
- Regionens folkhögskolor verkar för att höja utbildningsnivån i länet genom att ge fler grundläggande behörighet och erbjuda ett anpassat kursutbud. Skolorna möter även Region Västernorrlands kompetensbehov genom satsningar på yrkeshögskoleutbildning (YH) av medicinska sekreterare, språkutbildning för medarbetare som behöver stärkta kunskaper i svenska, utbildning i motiverande samtal och genom att tillhandahålla kursgården Hola.
- Region Västernorrland kraftsamlar för att säkerställa den interna kompetensförsörjningen, och för att värna goda arbetsförhållanden och utveckling för de som redan arbetar i organisationen.

En kompetensförsörjningsstrategi håller på att tas fram som stöd för fortsatt prioritering.

- Regionfullmäktige beslutade i april 2023 att under tre år satsa totalt 72,4 mnkr, alltså omkring 24 miljoner kronor årligen, på ett regioninternt kompetensförsörjningspaket. Årets utveckling har skett genom olika projekt.

Bemanningsituationen i hälso- och sjukvården har under senare år allt mer påtagligt visat på behovet av omställning. Region Västernorrland ingick från och med april 2024 ett nationellt avtal avseende inhyrd personal¹, som ersätter tidigare avtal. För att uppnå varaktiga resultat måste också underliggande verksamhets- och strukturförändringar ske. Läs mer om Kompetensförsörjningsprogram och insatser, sid 33f.

Omställningen mot en God och nära vård

Den nationella omställningen av hälso- och sjukvårdssystemet mot en God och nära vård med primärvården som nav, är nödvändig för att möta dagens samhällsutveckling. Flera utvecklingsarbeten har fortgått under året, över hela länet i många olika verksamheter och i samarbete med andra, inte minst med kommunerna.

Ett länsgemensamt program för samordning och stöd till kommunerna och regionen har funnits sedan 2021. Programmet har stöttat utvecklingsarbeten där nya arbetssätt testas i liten skala i samverkan mellan en eller flera kommuner och regionen, i syfte att underlätta och skapa goda förutsättningar för omställningen. Exempel på arbeten under året återfinns i bilagan *Fördjupad redovisning*, sid 6 och 9. Under 2024 har det länsgemensamma arbetet samlats under paraplyet *HälSam*. En Färdplan Nära vård, har arbetats fram under året, vilken också omfattar en strategi för näravårdsarbetet fram till 2030.

Digitaliseringsutveckling

Under året har en ny digitaliseringsstrategi fastställts av Regionfullmäktige, som vägvisare och stöd i prioriteringarna framåt. Utveckling med utgångspunkt i strategin och därtill beslutade digitaliseringsprojekt har fortgått under året, till exempel:

- *Framtidens vårdinformationssystem*, FVIS, projekt med planerat införande av Cosmic i februari 2025. Intensivt arbete med förberedelser har skett under året, genom SUSSA² och regionalt unika insatser.
- Insatser för att *Främja Digitalisering* har skett genom kommunal samverkan och genom säker digital kommunikation. En gemensam plan för digitalisering i länet har börjat tas fram, Region Västernorrland har bland annat en plats i det länsgemensamma Digitaliseringsrådet.
- Arbetet med att identifiera och automatisera processer med RPA-teknik (Robotic Process Automation) har fortsatt genom projektet *Digitala medarbetare*. Ett antal processer har driftsatts hittills, exempelvis gällande distansbesök (fakturerings/transaktioner), semesterväxling och kassaavstämningar.
- Införande av en digital tjänst för synpunkter mot hälso- och sjukvården via 1177.
- Ett AI-team har startats och styrande dokument för generativ AI har tagits fram. En pilotstudie av Microsofts generativa AI-tjänst, *CoPilot*, startades också.

Civil beredskap

Året har präglats av ytterligare ökat fokus från nationell nivå på hälso- och sjukvårdens förmåga att hantera en händelse med höjd beredskap. Regionens arbete med att höja förmågan präglas av svårig-

1) Nationellt hyrbemanningsavtal - Nationellt hyrbemanningsavtal (vregion.se)

2) Strategisk Utveckling av Sjukvårdsstödjande Applikationer, samverkan mellan 9 regioner

heter att prioritera mellan vardagens utmaningar och planering för höjd beredskap. För att snabbt kunna växla upp förmågan avseende civil beredskap, så krävs – om inte större omfördelning av ekonomiska resurser från kärnverksamheterna ska ske – en kraftigt utökad finansiering från staten.

Regionen har under 2024 getts planeringsförutsättningar genom beslut att krigsplacera samtliga tillsvidareanställda medarbetare. Översyn av organisationen för civil beredskap har initierats, med fokus på ökade förutsättningar för förmågeutveckling inom relevanta områden. Arbetet fortgår under 2025. Samverkan med kommunal nivå har initierats. Samverkan med övriga regioner i norr har tagit kliv framåt vad gäller gemensam målbild. Inträdet i Nato har satt ytterligare fokus på behovet av att planera för värdlandsstöd såväl inom regionens geografiska område som tillsammans med övriga regioner i norr.

Det nödvändiga arbetet som pågår kring civil beredskap har utvecklats men behöver fortsätta och öka. Nationell nivå betonar vikten av skyndsam förmågeökning, där höjd beredskap är dimensionerande. En långsiktig strategi för regionens samlade förmågeutveckling är under framtagande och kommer att fortsätta under 2025. Utvecklingen påverkas av tillgängliga resurser inom respektive verksamhet i alla förvaltningar.

Utredning om Framtidens sjukhusstruktur

I juni fattade regionfullmäktige beslut om inriktning för strukturutredningens andra etapp, som gäller länets sjukhus. Strukturerna utgör en del i regionens arbete att anpassa vården efter befolkningsutvecklingen och framtida kompetensbehov, att stärka primärvården i länet samt att förbättra effektiviteten och kvaliteten i länets hälso- och sjukvård. Kostnaderna för sjukhusvården behöver också sänkas. Samtidigt är utgångspunkten alltid att bibehålla en patientsäker verksamhet.

Ett omfattande utredningsarbete har pågått under hösten och många medarbetare på alla sjukhusorter har deltagit, i totalt åtta olika delprojekt.

Utredningen omfattar risk- och konsekvensanalyser med särskilt fokus på det akuta omhändertagandet i hela länet, en robust ambulans- och transportverksamhet samt beredskap i händelse av kris och krig.

Regionfullmäktige väntas ta ställning till utredningens förslag under våren 2025.

Arbetet för en effektivare administration

Effektiv administration berör all administrativ verksamhet och handlar om att bygga verksamheten så att den matchar kärnverksamheternas behov mot år 2030. Genom att förändra och förbättra strukturer, arbetssätt och processer ska kostnaderna minskas med totalt 250 miljoner kronor till utgången av 2026.

- En ny organisation för Regionledningsförvaltningen trädde i kraft 1 januari 2025. Förändringen innebär dels ett minskat antal medarbetare och chefer, men framförallt ska förändringen ge en tydligare styrning av stöd- och servicetjänsterna som mer effektivt ska kunna möta behoven i kärnverksamheterna.
- Omfattande åtgärder genomförs också kopplat till inköp, bland annat genom standardiserat sortiment och striktare inköpsstyrning.
- De två ytterligare fokusområdena rör produktions- och kapacitetsstyrning i hälso- och sjukvården samt medicinsk dokumentation, med förändrat dokumentationsansvar.

Hållbarhetsarbetet framåt

Region Västernorrlands hållbarhetsplan har gällt under åren 2020–2024. I samband med planens upphörande har hållbarhetsarbetet nu kopplats till organisationens målstyrningsstruktur, med övergripande målsättningar inarbetade i regionplanen 2025–2027. Därtill ska en strategi utarbetas under kommande år 2025. Mer finns att läsa på sid 70.

Regional utveckling

Uppdrag och organisation

Regional utveckling har genom de två lagstadgade uppdragen regionalt utvecklingsansvar och regional kulturutveckling genom kultursamverkansmodellen, även verkat för utveckling av kollektivtrafiken i länet liksom för utvecklingen av ett strategiskt folkhälsoarbete. Till detta ska läggas driften av de egna folkhögskolorna, och samarbetet genom länets energikontor. Ansvaret för Region Västernorrlands interna arbete med miljöledning och arbetet för att minska miljö- och klimatpåverkan, samt minska energianvändandet återfinns också under regionala utvecklingsnämnden.

Flera av uppdragen och politikområdena drivs inte som insatser i förvaltningen, utan genom en rad olika associationer; aktiebolag, stiftelse, kommunalförbund, projektsamverkan med flera. För att säkerställa att dessa verkar i linje med regionala utvecklingsstrategin och regionplanen har aktivt arbete med styrning, dialog och uppföljning skett under året. Den så kallade ägarstyrningen är högt prioriterad.

Associationer återfinns inom samtliga uppdrag. Under året har politiska beslut fattats om att se över organisering av regional museiverksamhet och breddat ägande inom scenkonstområdet. Almi AB har ombildats på nationell nivå. Associationerna återrapporteras i särskild ordning. Flera omfattas av uppsiktsplikten och några omfattas av den förstärkta uppsiktsplikten, se mer på sid 39.

Regional samverkan

Det regionala utvecklingsarbetet bygger i hög utsträckning på god och utvecklad samverkan. Området kompetensförsörjning nämns inledningsvis. Arbetet att utveckla regional strategisk planering stärktes under 2024, bland annat med medel från nationell nivå.

Påverkansarbetet har utvecklats mot nya arenor under året och genom ny gruppering kring energikutmaningar. I fokus för påverkansarbetet återfinns även processen med EU:s nya långtidsbudget där medel för regionalt utvecklingsarbete ingår. I många frågor förstärks arbetet genom god samverkan i norra Sverige.

Genom samverkan har arbete för utbyggd infrastruktur skett under året, där samarbeten inom exempelvis projektet *Botniska korridoren* och *Nya Ostkustbanan* varit och är prioriterade. En ny tillgänglighetsstrategi togs fram 2024, som syftar till att stärka transportinfrastrukturen för invånare, besökare och näringsliv i länet. Strategin ger en långsiktig riktning mot 2045.

I sammanhanget kan lyftas att regionala utvecklingsnämnden under året har beviljat medfinansiering för bredbandsutbyggnad med cirka 9 miljoner kronor, sammanlagt med nära 60 miljoner i programperioden. En rapport från 2024 visar att kvarstående sträckor kan innebära kostnadsmässiga utmaningar. Under året har dock flera positiva besked om nationell finansiering kommit, för fortsatt utbyggnad i flera kommuner i länet.

Ett serviceprogram har tagits fram för länet³ under 2024, i samarbete med länets kommuner. Programmet ligger till grund för fördelning av medel för att stärka kommersiell service i glesa områden i länets kommuner.

Tillsammans med länets kommuner och länsstyrelsen har två stora projekt startats för att sammanfattat stärka kapaciteten i samhällsomställningen, kopplat till investeringar och etableringar.

Kulturutveckling är en angelägen del av ett hållbart samhälle. Genom kultursamverkansmodellen med de stora kulturinstitutionerna Scenkonst Västernorrland och Läns museet Västernorrland ges ett stort och omfattande kulturutbud till hela länet.

Samverkan utvecklas löpande genom Kulturforum Västernorrland och genom kultursamarbeten inom norra Sverige. Även utveckling av bibliotekssektorn görs i samverkan med länets kommuner, liksom arbete med länets energikontor.

Genom samverkan ska även det regionala folkhälsoarbetet stärkas, i enlighet med genomförd förstudie under 2024.

Fortsatt utvecklad samverkan med civila samhällets organisationer är av stor vikt för länets utveckling. Samverkansavtal testas för att nå nytt önskat läge. Även utlysningar av sökbara medel utvecklas. Riktlinjer för stödgivning har reviderats under året.

Arbete för förbättrad folkhälsa

Förutsättningarna för en gemensam folkhälsostrategi för regionen, länets kommuner och länsstyrelsen har prövats under året. En strategi planeras tas fram under 2025.

Också en strategi för Region Västernorrlands eget folkhälsoarbete ska tas fram under 2025, efter beslut i Regionstyrelsen 2024.

Exempel på hälsofrämjande insatser, återfinns i bilaga *Fördjupad redovisning*, sid 7f.

Genom särskilda satsningar har samverkan med det civila samhället stärkts inom ramen för området folkhälsa, 2024. Detta genom att Region Västernorrland exempelvis:

- Gett organisations- och verksamhetsstöd till ett antal civilsamhällesorganisationer inom folkhälso- och funktionshinderområdet.
- Utlyst två satsningar på projekt rörande jämlik hälsa och psykisk hälsa. Totalt har tio projekt beviljats medel, och det syns en förflyttning i de inkomna projektansökningarna till mer långsiktiga, förutsättningsskapande aktiviteter.

Hälso- och sjukvård

Under året har tre fokusområden valts ut som ska vara vägledande i den långsiktiga förflyttningen av vården:

- Framtidens hälso- och sjukvård
- Organisationens kultur
- Ekonomi i balans

3) Programmet har tagits fram av Region Västernorrland i samverkan med länets kommuner, Leader Höga Kusten, Leader Mittlandplus, Coompanion och Länsstyrelsen Västernorrland.

Nu utformas arbetssätt för att nå förflyttning inom fokusområdena. Arbetet leds av en utökad ledningsgruppering, som består av områdesdirektörer och verksamhetschefer inom hälso- och sjukvården.

Arbetet för effektiva verksamheter och en ekonomi i balans har fortsatt under året, med en rad aktiviteter. Inför sommaren 2024 omarbetade hälso- och sjukvården sin ekonomiska handlingsplan. Dessutom har man arbetat med produktions- och kapacitetsstyrning, för minskat hyrberoende samt minskade kostnader för köpt vård. Fler exempel är arbete med modellen *Smarta inköp* samt, inom somatiken, modellen *Kloka kliniska val*⁴.

Effektivitet i hälso- och sjukvården, inbegriper även kvalitet i den vård som ges. Utgångspunkten är att, samtidigt med annan pågående utveckling, fortsätta följa med i den medicinska utvecklingen och att erbjuda en patientsäker verksamhet. En viktig aspekt är därför att parallellt också följa upp och belysa relevanta kvalitetsparametrar.

Utvecklingen av regionens patientsäkerhetsarbete fortsätter. Förändrade arbetssätt, mer proaktivt arbete och ett tydligare stöd till verksamheterna är delar av denna utveckling, som väntas ge långsiktiga resultat. Uppföljning av den regionala handlingsplanen för ökad patientsäkerhet sker genom den årliga patientsäkerhetsberättelsen.

Implementeringen av standardiserade vårdförlopp har fortsatt under 2024, om än i en något långsammare takt än tidigare. Ett antal vårdförlopp har hanterats, och befinner sig i olika faser alltifrån inledande analyser till implementering. Flera av vårdförloppen kräver gemensamma insatser med kommunerna. Under året har tagits fram en gemensam process för dessa, som nu appliceras på vårdförlopp palliativ vård.

Tillgänglighet – primärvård och specialiserad vård

(Mer utförlig information och data återfinns i den fördjupade redovisningen, se bilaga).

En ökad tillgänglighet inom hälso- och sjukvården kvarstår som ett prioriterat övergripande mål, innefattande både fysisk och digital tillgänglighet. Arbeten sker utifrån ett brett spektrum av insatser, exempelvis för att korta väntetider och vårdköer, utveckla arbetssätt för en sammanhållen nära vård, öka kontinuiteten för patienter och personcentrerade flöden samt för att förbättra patienters upplevelse av tillgänglighet, kontinuitet, information och delaktighet. Insatserna är dels strategiska och långsiktiga, dels operativa och mer kortsiktiga.

När det gäller vårdgarantier inom primärvården kvarstår utmaningarna i att nå högre måluppfyllelse. Detta beror sannolikt i hög utsträckning på resursbrist, svårigheter i bemanning och att kunna ge vård på rätt vårdnivå. Arbete har skett för att utveckla digitala lösningar, både för en ökad tillgänglighet, men också för en förenklad kommunikation med invånare, när detta är lämpligt och möjligt. Som ledord lyfts också fortsatt utvecklad samverkan; mellan hälso- och vårdcentraler, mellan den specialiserade vården och primärvården samt med kommunerna.

Inom en del verksamhetsområden syns förbättringar i tillgängligheten. Inom den specialiserade somatiska vården visar exempelvis resultaten för första besök inom 90 dagar (andel väntande, vårdgarantin) på något förbättrade utfall 2024. Det kan vara resultat av arbeten med produktions- och kapacitetsstyrning, förändrade arbetssätt i verksamheterna och i vissa fall köp av vård och/eller inhyrning av personal. Andelen väntande patienter till operation/åtgärd ligger i stort sett i nivå med rikets genomsnitt.

Länssjukvårdsområde psykiatri och habilitering, har generellt ökat sin tillgänglighet under 2024. Väntetiderna har kortats, färre patienter står i kö totalt sett och vårdgarantin för första besök inom 90

4) Svenska läkaresällskapet; Om KKV - KKV

dagar, visar en förbättrad måluppfyllelse mot tidigare år.

Under 2024 har trycket inom slutenvården generellt sett varit högt. Dock syns stora variationer mellan månader under året, liksom mellan olika vårdområden och verksamheter. Under senhösten hade till exempel Sundsvalls sjukhus ett mycket ansträngt vårdplatsläge. Verksamhetschefer har träffats regelbundet för att hantera akuta situationer och arbeta med långsiktiga förbättringar. Inom den somatiska vården pågår fortsatt arbete med att dimensionera antalet vårdplatser i relation till behov för att minska antalet överbeläggningar och utlokaliserade patienter samt sänkta beläggningsnivåer.

Psykisk hälsa - Psykiatrisk och rättspsykiatrisk vård

Antalet vårdkontakter har totalt sett ökat, med både fler ny- och återbesök, samtidigt som antalet vårddygn inom slutenvården har minskat. Utvecklingen går i linje med en mer öppenvårdsbaserad, nära vård.

De mobila specialpsykiatriska omvårdnadsteamerna (SPOT) som nu finns på alla tre sjukhusorter, bedöms ha bidragit till en minskad belastning på den psykiatriska slutenvården. Därtill visar besöken vid den psykiatriska akutmottagningen, endast på marginell ökning.

Under 2024 har nationell högspecialiserad vård (NHV) startat och tagit emot och behandlat patienter med svåra ätstörningar. Ett flertal mediala aktiviteter har skett för att sprida kunskaper om verksamheten samt påverka inflödet av remisser.

Barn- och ungdomspsykiatri (BUP) har arbetat intensivt för minskade väntetider, genom förändrade arbetssätt, för en mer strukturerad vårdprocess och effektivare arbetsrutiner. *Barn- och ungdomsentrén* är en så kallad förstalinje-verksamhet som tar emot barn med lätt till medelsvår psykisk ohälsa från hela länet, via digitala eller fysiska besök. Verksamheten är ännu i uppbyggnadsfas. Under 2024 har man tagit emot barn och ungdomar 6–14 år gamla, och ambitionen är att alla åldersgrupper 6–17 år ska omfattas innan verksamheten går från projekt till linjeverksamhet i slutet av 2025.

Rättspsykiatriska regionkliniken har även 2024 präglats av pågående ombyggnation. Kliniken i den nya fastigheten i Nacksta, Sundsvall, beräknas bli inflyttningsklar 2025. Ombyggnaden syftar främst till att bättre kunna möta behov och efterfrågan.

Tandvård

En av Folk tandvårdens största utmaningar de senaste åren har varit bristen på utbildad tandvårdspersonal, vilket också har präglat 2024. Bristen är ett nationellt problem, men är särskilt påtagligt i landets norra delar. I slutet av 2024 saknades cirka 55 procent av de allmäntandläkare och 40 procent av de tandhygienister som skulle behövas för att driva en väl fungerande verksamhet och säkerställa grunduppdraget. Däremot är tillgången på tandsköterskor relativt god, tack vare den utbildning som finns i närområdet.

Sammantaget beskrivs situationen med resursbrist, i kombination med sedan tidigare beslutade prioriteringsordningar för folk tandvårdens arbete, medföra konsekvenser för såväl ekonomi som för tillgänglighet. Även under 2024 syns en försämrad tillgänglighet med längre väntetider för vuxna patienter.

Situationen påverkar även arbetsmiljön negativt för medarbetare och chefer. För att möta dessa utmaningar pågår arbeten med att attrahera och rekrytera nya medarbetare. Samtidigt sker ett långsiktigt arbete för att kunna behålla och kompetensutveckla befintliga medarbetare. För att säkerställa att grunduppdragen kan uppfyllas på längre sikt, har ett omfattande förnyelsearbete påbörjats i organisationen under året.

Patientnämnden

Patientnämnden gör årligen analyser utifrån inkomna klagomål och synpunkter samt uppmärksammar riskområden och hinder för utveckling av vården. Nämndens rapporter⁵ från 2024, är dels en analys som sätter fokus på ärenden som rör personer över 70 år, dels en rapport som belyser området primärvård med fokus på tillgänglighet, vårdansvar och organisation.

5) Äldre och vårdsökande - Patientnämnden (2024) 2024
Var god återkom, tiderna är slut för dagen, rapport 2023 - Patientnämnden (2024)

GOD EKONOMISK HUSHÅLLNING OCH EKONOMISK STÄLLNING

Enligt kommunallagen ska en region ha en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet. Det är Regionfullmäktige som beslutar om både finansiella mål och mål för verksamheten av betydelse för god ekonomisk hushållning. Vid bedömning av om Region Västernorrland når god ekonomisk hushållning, beaktas måluppfyllelsen för både verksamhetsmässiga och finansiella mål.

Redovisning av måluppfyllelse

Nedan följer utvärdering av mål med betydelse för en god ekonomisk hushållning, fastställda genom regionplan 2024–2026. Fördjupad redovisning återfinns i bilaga.

Bedömningsnivåer:

- Helt uppfyllt
- I hög grad uppfyllt
- Delvis uppfyllt
- Ej uppfyllt

Målområde 1: Ett attraktivt Västernorrland med hållbar utveckling

Mål	Bedömning 2024	Kommentar
Region Västernorrland agerar som en sammanhållande kraft för en hållbar samhällsutveckling	 I hög grad uppfyllt	Indikatorerna ger signaler om god progress för året. Samverkan med berörda aktörer bedöms utvecklas kontinuerligt och planerligt. Användningen av regionala utvecklingsmedel 1:1 sker på ett kostnadseffektivt och strategiskt hållbart sätt. Avseende bredband visar statistiken de senaste 5 åren på en ökad utbyggnadstakt och att utvecklingen varit positiv. Viktiga fokusområden där fortsatta påverkansarbeten behövs är bland annat snabb utbyggnad av fysisk och digital infrastruktur. Halvtidsutvärdering av Regionala utvecklingsstrategin, som blir klar första halvåret 2025, väntas ge goda underlag för fortsatt utveckling.
Vi främjar förutsättningarna för god och jämlik folkhälsa i Västernorrland	 Delvis uppfyllt	Indikatorn som belyser ett urval dimensioner utifrån länets folkhälsoläge, utvecklas delvis i önskad riktning. Den indikator som följer mer förutsättningsskapande para-metrar, visar positiv utveckling. För ytterligare genomslag behövs fortsatt stärkta samarbeten och samverkansinsatser, som stödjer omställningen mot en mer hälsofrämjande och förebyggande, nära vård, samt insatser för stärkta finansieringsformer för gemensam kraft i folkhälsoarbetet. Samtidigt utmanas genomförandeförmågan i egna organisationen, utifrån exempelvis kompetensförsörjningssituationen.

Målområde 2: Region Västernorrland utvecklar arbetet för en god, jämlik och nära vård

Mål	Bedömning 2024	Kommentar
Vi erbjuder vård som utgår från individens behov och är tillgänglig	 Ej uppfyllt	Flera delar ur valda indikatorer avviker från önskad utveckling för året och fortsatta utmaningar finns för att nå högre måluppfyllelse både sett till väntetider och kontinuitet. Riktade insatser för ökad tillgänglighet och sammanhållen vård har dock skett, vilket också gett effekt på några håll. Omställningen mot en God och nära vård fortgår men är komplex och innebär stora förändringar i arbets- och förhållningssätt. Detta förutsätter fortsatt genomförandekraft i olika delar av hälso- och sjukvården. Både resurser och kapacitet för fortsatt processutveckling behövs – med fokus mot stabil bemanning, resurseffektiva patientflöden och digitalisering.
Vi bedriver kunskapsbaserad, trygg och säker hälso- och sjukvård samt tandvård	 I hög grad uppfyllt	Målet bedöms i hög grad uppfyllt. Mätningen gällande regionens säkerhetskultur har senaste årens utfall, visat på en stabil och relativt hög nivå, liten förbättring syns för 2024. Hälso- och sjukvårdens uppföljning visar därtill, god progress för året avseende implementering av personcentrerade och sammanhållna vårdförlopp samt gällande RVN:s utveckling i linje med handlingsplanen för patientsäkerhet. Mer specifik uppföljning sker genom den årliga patientsäkerhetsberättelsen. Avseende urval av hälsoutfall för stora sjukdomsgrupper, har RVN:s trender i stort följt rikets med en generellt sett positiv utveckling över tid.

Målområde 3: Vi skapar mervärde för befolkningen genom vår verksamhet

Mål	Bedömning 2024	Kommentar
Vi erbjuder attraktiva arbetsplatser för medarbetare och chefer	 Delvis uppfyllt	Målet bedöms delvis uppnått för året. Merparten av indikatorerna når önskade värden, dock utmanar ännu bemanningssituationen i flera delar av verksamheterna. Positiv utveckling under året noteras t. ex med tendenser kring inhyrd/egen vårdpersonal samt generellt höga värden utifrån årets medarbetarenkät. Framdrift inom kompetensförsörjningsområdet bedöms dock avgörande för regionen; det strategiska arbetet behöver färdigställas och implementeras för en högre måluppfyllelse.
Vi främjar samarbete, innovation och utveckling	 Delvis uppfyllt	De flesta insatser som är kopplade till målet väntas ge resultat på lång sikt, bedömningen för året 2024 är att utveckling delvis har skett i enlighet med plan. Målets långsiktiga effekter utmanas främst av förändrade förutsättningar och resurser. Mycket arbete pågår för att förbättra och effektivisera regionens interna processer. Det omfattar exempelvis utvecklade lednings- och styrningsstrukturer inom bland annat digitalisering, civil beredskap samt arbetet för en effektiviserad administration. Utvecklingen i relation till hållbarhetsplanen har inte gått i den takt som krävts för att målsättningarna skulle nåtts fullt ut vid årets slut 2024.

Finansiellt mål: En ekonomi i balans över tid

Mål	Bedömning 2024	Kommentar
Det egna kapitalet, exklusive jämförelsestörande poster ¹ förstärks och soliditeten förbättras	 Ej uppfyllt	Det egna kapitalet har inte förstärkts och soliditeten har inte förbättrats under året. De exceptionellt ökade pensionskostnaderna till följd av inflationens påverkan bör betecknas som jämförelsestörande, men den strikta bedömningen är ändå att målet inte uppnås.
Kostnaden per DRG-poäng ² uppgår till högst 7,5 procent över snittet i riket för jämförbara sjukhus	 Ej uppfyllt	Produktivitetmåttet för specialiserad somatisk vård, kostnad per DRG-poäng, tyder enligt förkalkylen för 2024 på försämring i jämförelse med 2023. Produktionen av vård (mätt i DRG-poäng) minskade något 2024.
Pensionsmedelsförvaltningen behöver tillföras minst ett belopp som motsvarar ökningen av RVN:s pensionsavsättning (exklusive jämförelsestörande förändringar)	 Delvis uppfyllt	Årets resultat, tillsammans med faktisk och förväntad utveckling av likviditet, bedöms inte medge att fullt ut tillföra pensionsmedelsförvaltningen ett belopp motsvarande normal förändring av pensionsavsättningen. I regionplanen för 2024–2026 framgår att resultatutveckling och investeringstakt under planperioden inte medger tillförsel till pensionsmedelsförvaltningen i nivå med den långsiktiga ambitionsnivån.
Självfinansieringen ³ av investeringar, exklusive strategiska investeringar ⁴ , bör vara minst 100 procent	 Ej uppfyllt	Årets negativa resultat innebär att investeringarna inte självfinansieras via det egna resultatet. Däremot har egen likviditet funnits som täckt investeringsutgifterna exklusive strategiska investeringar ⁴ .

- Exempel på jämförelsestörande poster är realiserade värden på finansiella tillgångar, som till exempel aktier och räntefonder.
- Diagnosrelaterade grupper (DRG) är ett verktyg för att gruppera vårdkontakter till större medicinskt relevanta och kostnadsmässigt likvärdiga grupper. Vårdkontakter kan viktas med avseende på resurstyngd, med hjälp av uppgifter från Socialstyrelsen och SKR. Prestationen utgörs av summerade viktade vårdtillfällen och besök, och uttrycks i så kallade DRG-poäng.
- Nyckeltalet beskriver hur stor andel av nettoinvesteringarna som finansieras av egna medel. Detta tas fram genom att dividera årets resultat (exklusive realiserade värdeförändringar, plus avskrivningar) med nettoinvesteringarna.
- Strategiska investeringar kan tillåtas om rationaliseringseffekten är dokumenterad eller om investeringen genomförs i strategiskt syfte för att nå regionens mål.

Måluppfyllelse, större nämnder

Måluppfyllelse 2024	Målområde 1	Målområde 2	Målområde 3	Ekonomiskt resultat ¹
Regionala utvecklingsnämnden				+ 20 mnkr
Hälso- och sjukvårdsnämnden				- 232 mnkr ²
Regionstyrelsen				+ 94 mnkr

1) Mer utförlig redovisning på sid. 46 i årsredovisningen, avsnitt Ekonomisk analys, Driftredovisning.

2) RF beslutade 2023-11-22–23 (§ 189, budget 2024) att HSN sammanlagt kan redovisa ett underskott med 450 miljoner kronor 2024.

God ekonomisk hushållning

För att bedöma om Region Västernorrland (RVN) uppfyller kraven på god ekonomisk hushållning, vägs resursåtgången mot verksamhetens måluppfyllelse. I bilagan *Fördjupad redovisning* beskrivs måluppfyllelse, utfall och bedömningar mer detaljerat.

Under 2024 har omfattande och strukturerade förändringsinsatser inletts, vilka vid årets slut bedöms ha fått en god start. Tidigare initiativ har fortsatt och vi ser en del positiva tendenser av fattade beslut. På längre sikt har förutsättningarna förbättrats något.

Mycket fokus har lagts på att bromsa kostnadsutvecklingstakten inom hälso- och sjukvården och samtidigt hantera de fortsatta utmaningarna inom bemanning och operativ drift. Vissa indikatorer har varit stabila på tillfredsställande nivåer eller rört sig i rätt riktning under 2024, exempelvis medarbetarengagemang, säkerhetskultur och kostnader för inhyrd personal. Även en del väsentliga aktiviteter visar positiv utveckling. Trots dessa framsteg återstår mycket att göra och regionen behöver hålla fast vid sina åtaganden och ambitioner för att nå hela vägen. Den totala måluppfyllelsen för verksamhetsmålen når inte tillfredsställande nivåer för året inom alla målområden.

Den pågående samhällsomvandlingen i länet prövar vår och andra offentliga aktörers omställningsförmåga. Genom lagstadgade uppdrag och ansvarsområden, däribland uppdraget som regional utvecklingsaktör, har Region Västernorrland goda möjligheter att agera sammanhållande kraft för länets utveckling. Modigt regionalt ledarskap, samordnat påverkansarbete och fördjupad samverkan är centrala faktorer för detta. Under 2024 har RVN fortsatt att leda och samordna regional utveckling i positiv riktning samt stärkt det regionala påverkansarbetet, det vill säga arbetet för att agera enat tillsammans med andra aktörer i syfte att kunna påverka olika utvecklingsfrågor både nationellt och internationellt.

Samhällsutvecklingen går snabbt och för med sig förändrade förutsättningar, behov och resurser. Kompetensförsörjningen är en av de största utmaningarna, både inom offentlig och privat sektor. För RVN är det helt avgörande att göra hållbara framsteg på detta område. Vidare är en förstärkt funktionell samverkan mellan samhällsaktörer, civilsamhället och regionen av stor betydelse. Därutöver är ett fortsatt påverkansarbete för snabb utbyggnad av fysisk och digital infrastruktur viktigt, liksom utvecklingen av digitalisering och robotisering.

Arbetet med civil beredskap har tagit steg framåt och måste fortsätta i linje med nationella riktlinjer för förmågeökning och höjd beredskap. Stärkandet av regionens samlade förmågeutveckling på området fortsätter under 2025. Arbetet påverkas av tillgängliga resurser inom respektive verksamhet i alla förvaltningar.

God folkhälsa i länet är en prioritet. Region Västernorrland är en av flera viktiga aktörer som förutsättningsskapare. Samverkan är avgörande för att stödja omställningen till god och nära vård, med ett hälsofrämjande perspektiv. Tillgängligheten till hälso- och sjukvård inklusive tandvård behöver förbättras, exempelvis genom fortsatta arbeten för stabil bemanning, resurseffektiva patientflöden och fortsatt utveckling med stöd av digitalisering för högre kostnadseffektivitet. Kloka verksamhetsbeslut och samverkan på alla nivåer är viktiga incitament. Utgångspunkten är samtidigt alltid att bibehålla en patientsäker verksamhet och att vården som ges håller fortsatt kvalitet.

Pågående förändringsarbeten inom Region Västernorrland måste fortsätta för att nå de långsiktiga målen. Detta inkluderar omställningen till en god och nära vård, minskat beroende av inhyrd personal och bibehållen patientsäkerhet. Parallellt pågår utvecklingsarbetet för en effektivare administration

med fokus på rätt stöd till kärnverksamheterna, inköpsstyrning, produktions- och kapacitetsstyrning samt medicinsk dokumentation.

Organisationsförändringen inom Regionledningsförvaltningen, som förberetts under 2024, genomfördes den 1 januari 2025. Arbetet måste fortsätta med full kraft för att säkerställa hållbara resultat.

Regionens ekonomiska förutsättningar har varit mycket utmanande 2024. Den historiskt svaga reala skatteunderlagstillväxten, i kombination med inflationens effekter på pensionskostnader och löpande utgifter⁶, har påverkat ekonomin starkt negativt. Till detta kommer en fortsatt ansträngd bemannings-situation och ett uppdämt vårdbehov.

Årets resultat uppgår till -162 miljoner kronor. Exklusive orealiserade värdeuppgångar i kapitalförvaltning och realisationsvinster från försäljning av anläggningstillgångar uppgår underskottet -272 miljoner kronor. Det ekonomiska resultatet avviker kraftigt positivt från budgeterade -799 miljoner kronor. Avvikelsen har framför allt sin grund i positiva effekter av såväl realiserade kursvinster, tillkommande sektorsbidrag till hälso- och sjukvården som generellt lägre kostnadsutveckling.

Det negativa resultatet innebär att målet för soliditeten inte nås, att medel inte bedöms kunna avsättas till pensionsmedelsförvaltningen fullt ut i omfattning enligt den långsiktiga målnivån, samt att årets investeringar inte kan finansieras med medel från årets resultat.

De ekonomiska förutsättningarna för landets regioner väntas förbättras under 2025, främst till följd av en normalisering av pensionskostnaderna. Trots detta kommer den betydande påverkan som den höga inflationen haft på prisnivåer, samt de fortsatta utmaningarna med kompetensförsörjning, att belasta regionens ekonomi även under 2025. Först under 2026 och framåt förväntas regionen uppnå positiva resultatnivåer.

Osäkerhet kvarstår dock kring den ekonomiska utvecklingen, både i Sverige och internationellt, liksom risken för ytterligare geopolitisk instabilitet.

Sammantaget bedöms Region Västernorrland inte uppfylla fullmäktiges krav på god ekonomisk hushållning för 2024.

6) Sveriges Kommuner och Regioner: MakroNytt 2/2024

Balanskravsresultat

Balanskravsresultatet är lagstadgat och innebär att verksamheten ska bedrivas så att intäkterna överstiger kostnaderna. Resultatet beräknas i en balanskravsutredning som utgår från årets resultat. Årets resultat enligt resultaträkningen justeras för realiserade värdeförändringar på placerade medel samt för realisationsvinster/- förluster på försäljningar av anläggningstillgångar. Ett negativt balanskravsresultat ska normalt återställas inom tre år. Regionfullmäktige kan besluta att en reglering av ett negativt balanskravsresultat kan få göras på längre tid eller inte ska göras, om det finns synnerliga skäl för detta.

BALANSKRAVSUTREDNING, miljoner kronor

	2020	2021	2022	2023	2024
Årets resultat enligt resultaträkning	208	637	32	- 396	- 162
- realisationsvinster anläggningstillgångar	- 8	- 64	- 1	- 21	- 4
+ realisationsvinster enligt undantagsmöjlighet ¹	-	-	-	+20	-
+ realisationsvinster bostadsrätter och fastigheter	-	-	+ 3	-	-
-/+ realiserade vinster och förluster i värdepapper	+ 14	- 145	+ 446	- 307	- 107
+/- återföring realiserad vinst och förlust i värdepapper	-	-	-	-	-
Årets resultat efter balanskravsjusteringar	214	428	480	- 703	- 272
- Reservering av medel till resultatutjämningsreserven	-	- 253	-	-	-
+ Användning av medel från resultatutjämningsreserven	-	-	-	-	-
- Reservering av medel till resultatreserv	-	-	-	-	-
+ Användning av medel från resultatreserv	-	-	-	-	-
Årets balanskravsresultat	214	175	480	- 703	- 272
Avgår med hänvisning till synnerliga skäl, oförutsebar del av överinflationens effekt på ökad pensionskostnad	-	-	-	351	272
Balanskravsresultat från tidigare år	- 214	-	-	-	- 352
Akkumulerat balanskravsunderskott att återställa	0	0	0	- 352	- 352

1) I vissa fall kan medel från försäljning av anläggningstillgång användas utan att det anses strida mot god ekonomisk hushållning. Exempelvis när försäljningen är ett led i en omstrukturering, som medför lägre framtida kostnader. (prop. 2003/04:105 s. 9)

När Regionplanen för 2024–2026, och i detta budgeten för 2024, fastställdes av Regionfullmäktige i november 2023 beslutades att det för 2024 års budgeterade underskott (balanskravsresultat) -851 miljoner kronor, förelåg synnerliga skäl för att återställandet skulle ske under en längre tidsperiod än tre år. Vidare uppdrog Regionfullmäktige åt Regionstyrelsen att utarbeta en återställandeplan för 2023 och 2024 års samlade underskott (balanskravsresultat), vilket vid tidpunkten för beslutet prognosticerades till totalt 1,6 miljarder kronor. Som en del i återställandet ingick i regionplanen att ianspråka resultatutjämningsreserven om 253 miljoner kronor i 2024 års resultat.

När Regionfullmäktige därefter i april 2024 fastställde 2023 års justerade resultat enligt balanskravsutredningen för året, -703 miljoner kronor, beslutades att åberopa synnerliga skäl för att inte återställa 351 miljoner kronor avseende 2023 års negativa balanskravsresultat. Detta motsvarade den del av det negativa balanskravsresultatet som kunde hänföras till den exceptionellt höga inflationens påverkan på pensionskostnaderna.

Vidare beslutade Regionfullmäktige att den resterande delen av 2023 års underskott, -352 miljoner kronor, skulle återställas men att tiden för återställande skulle utsträckas i tid till fem år, för att detta ska kunna ske på ett ansvarsfullt, realistiskt och långsiktigt hållbart sätt.

Den kraftigt negativa budgeten för 2024 hade liksom 2023 års utfall, sin främsta orsak i den höga inflationens stora påverkan på pensionskostnaderna, som utifrån gällande pensionsavtal måste värdesäkras. I budgeten för 2024 bedöms påverkan av inflation över normal nivå (överinflation) uppgå till nästan 650 miljoner kronor.

Grunden för att inte återställa den del av den pensionskostnaderna som har sin orsak i överinflation återfinns i propositionen *En effektiv ekonomistyrning i kommuner och regioner (prop.2022/23:119)*. I propositionen anges att ”Synnerliga skäl bör få åberopas för att inte återställa hela eller delar av ett negativt balanskravsresultat eller att reglera det över fler år. Det fastslås också att en alltför strikt reglering av kravet på återställande av negativa resultat riskerar att innebära kraftiga neddragningar av kärnverksamheten som med hänsyn till långsiktiga faktorer inte kan anses motiverade”.

Propositionen tydliggjorde också att möjligheten att inte reglera ett negativt resultat skulle användas med restriktivitet. Och att faktorer som det bör finnas beredskap för, t.ex. negativ befolkningsutveckling, hög arbetslöshet, förändringar av skatteintäkter, statsbidrags- och utjämningsystemet eller andra faktorer, inte utgjorde skäl för att inte reglera ett negativt resultat.

Den 24 februari 2022 inledde Ryssland sin oväntade och oprovocerade invasion av Ukraina. Evidensen i hur inflationen påverkades av det första storskaliga kriget i vårt närområde sedan andra världskriget, genom energi- och livsmedelspriser och de efter Covid-pandemin redan störda globala leveranskedjorna, är väl känd.

En strikt tillämpning av ett resultat i balans, givet de förutsättningar de allra flesta regioner som ett resultat av händelserna i vårt närområde haft 2023 och 2024 (och delvis fortsatt under 2025), skulle innebära att Region Västernorrland skulle tvingas genomföra omfattande nedskärningar i den redan hårt ansträngda hälso- och sjukvården. Detta skulle medföra betydande negativa konsekvenser för verksamhetens bedrivande och för invånarna i länet såväl i när- som framtid. Förutom påtagliga minskningar i utbud, förenat med stora risker på kort sikt, skulle så stora neddragningar som skulle krävas också leda till mer långtgående och svårkontrollerade konsekvenser. Framför allt skulle kompetensförsörjningen, vilken i nuläget är regionens största utmaning, påverkas negativt med stor risk för skenande kostnader för inhyrd personal.

Utifrån ovanstående och risken för att övervältra negativa effekter på kommande generationer genom de stora nedskärningar som skulle krävas för att fullt ut återställa underskotten för åren 2023–2024, åberopar Region Västernorrland även för 2024 synnerliga skäl för att inte återställa den del av det negativa balanskravsresultatet som kan hänföras sig till den exceptionellt höga inflationens påverkan på pensionskostnaderna. Effekten beräknas 2024 vara betydligt högre, -650 miljoner kronor, än det negativa balanskravsresultatet för året, -272 miljoner kronor. Av detta följer att resultatutjämningsreserven inte behöver ianspråktas.

Trots att pensionskostnaderna minskar 2025, kommer det fortsatt att krävas omfattande åtgärder för att sänka kostnadsbasen och säkerställa en nivå på resultatet som är långsiktigt hållbar för att nå en ekonomi i balans och över tid stärka den finansiella ställningen.

Åtgärder för att möta pågående kostnadsutveckling på de områden regionen har rådighet över pågår sedan tidigare, genom såväl effektivisering av administration och utveckling av inköps- och investeringsprocesserna som hälso- och sjukvårdens åtgärdsprogram.

ÖVERSIKT ÖVER VERKSAMHETENS UTVECKLING

Fem år i sammandrag

	2020	2021	2022	2023	2024
Folkmängd 1 januari	245 347	244 554	244 193	243 265	242 148
- varav 0-19 år	54 709	54 420	54 250	53 648	52 804
- varav 20-64 år	131 208	130 473	129 787	129 040	128 368
- varav 65- år	59 430	59 661	60 156	60 577	60 976
Skattesats (kronor/skattekrona)	11,29	11,29	11,29	11,29	11,29
Skattesats, genomsnitt i riket (kronor/skattekrona)	11,56	11,56	11,56	11,57	11,67
Medelskattekraft (kronor/invånare)	225 194	233 600	246 177	260 928	270 753
Egen skattekraft (kronor/invånare)	211 894	221 504	232 243	245 115	252 645
Egen skattekraft i procent av medelskattekraften	94,1	94,8	94,3	93,9	93,3
Skatteintäkter (miljoner kronor)	6 036	6 307	6 616	6 885	6 905
Generella statsbidrag (miljoner kronor)	2 196	2 419	2 355	2 473	2 920
Finansnetto (miljoner kronor)	- 6	+ 313	- 365	+ 12	+ 151
Verksamhetens nettokostnader (miljoner kronor)	8 018	8 402	8 574	9 761 ¹	10 138
Årets resultat, förändring av eget kapital (miljoner kr)	+ 208	+ 637	+ 32	- 396	- 162
Balanskravsresultat	+ 214	+ 175	+ 480	- 703	- 272
Resultatutjämningsreserv	-	253	253	253	253
Långfristiga skulder (miljoner kronor)	24	26	35	117 ¹	472
Eget kapital (miljoner kronor)	1 857	2 495	2 527	2 107 ¹	1 945
Likvida medel (miljoner kronor) ²	1 661	1 191	893	210	657
Placering (miljoner kronor)	1 889	3 191	3 436	3 915	4 583
Investeringar (miljoner kronor)	149	236	387	565	461
Soliditet enligt balansräkning (procent)	23	28	31	22 ¹	16
Volymförändring (procent)	+ 1,4	+ 2,4	- 1,9	+ 5,4 ¹	- 4,4
Antal årsarbetare vid årsskiftet	5 171	5 203	5 088	5 225	5 223
Nyckeltal (kronor/invånare)					
- omsättningstillgångar	16 970	20 858	21 866	21 080	25 260
- anläggningstillgångar	9 363	9 476	10 213	12 186 ¹	13 165
- långfristiga skulder (inklusive avsättningar)	12 630	14 287	15 096	18 027 ¹	23 157
- eget kapital	7 569	10 201	10 347	8 660 ¹	8 032

1) Jämförelsetal för 2023 är omräknade utifrån rättelse gällande redovisning av leasing/hyresavtal se sid. 64.

2) Kassa och bank (dvs exkl. placeringar av pensionsmedel).

Soliditet

Nyckeltalet soliditet anger hur stor del av de totala tillgångarna som har finansierats med eget kapital. Soliditeten påverkas av resultat och finansiering. När organisationen kan generera ett positivt resultat och det egna kapitalet växer i förhållande till skulderna, så förbättras soliditeten. Ett av de finansiella målen är att soliditeten ska öka. Det negativa resultatet 2024 som minskar det egna kapitalet, medför exklusive orealiserade förändringar i placeringar, en minskning av soliditeten från 22 till 16 procent.

Med ansvarsförbindelsen inräknad, den del av pensionsskulden som ligger utanför balansräkningen, samt inklusive orealiserade värdeförändringar av placeringar, beräknas soliditeten oförändrad, minus 21 procent.

Känslighetsanalys

Regionens verksamhet är personalintensiv vilket gör att även små förändringar påverkar kostnaderna kraftigt. Även förändringar på utvecklingen av skatteintäkter och statsbidrag ger stor effekt på regionens ekonomi. Nedan exemplifieras känsligheten för förändringar av löner, skatteunderlag, skattesats samt generella statsbidrag.

- En procents personalkostnadsförändring = cirka 58 miljoner kronor
- En procents skatteunderlagsförändring = cirka 67 miljoner kronor
- En kronas förändrad utdebitering = cirka 600 miljoner kronor
- En procents förändring av generella statsbidrag = cirka 29 miljoner kronor

Likviditet och låneskuld

Under året har särskild fokus legat på att säkerställa att den nivå på betalningsberedskap om minst 350 miljoner kronor som fastslagits i regionplanen, skulle upprätthållas med marginal.

Regionens likvida medel uppgick den sista december till 657 miljoner kronor (210 miljoner kronor föregående årsskifte), samt ytterligare 308 miljoner kronor i kortfristiga placeringar. Dessutom fanns 3 708 miljoner i placeringar för framtida pensionsutbetalningar, exklusive orealiserade värdeförändringar.

Regionen har sedan 2023 en kontokredit i bank på 100 miljoner kronor. Drygt 20 procent av krediten nyttjades under fem dagar i januari, men har efter detta inte behövt användas.

Under året upptogs lån på sammanlagt 350 miljoner kronor via Kommuninvest med anledning av investeringen i utbyggnaden av Rättspsykiatriska regionkliniken i Nacksta (totalt kommer 607 miljoner kronor att lånas upp via Kommuninvest för investeringen). Den av Regionfullmäktige beslutade ramen för upplåning 2024 uppgick till 400 miljoner kronor. Nuvarande lån har en genomsnittsränta på 2,83 procent. Strukturering och riskhantering av låneportföljen sker i enlighet med regionens finansiella policy.

Likviditeten påverkas negativt av såväl höga verksamhetskostnader som stora investeringar. Under de kommande åren krävs fortsatt stort fokus på att säkerställa en god betalningsberedskap.

Nettokostnadsandel av skatteintäkter och generella statsbidrag

Verksamhetens nettokostnader för 2024 uppgick till 10 138 miljoner kronor, en ökning med 3,9 procent, jämfört med 2023. Ökningen har sin främsta orsak i inflationens påverkan på såväl pensions- som övriga driftskostnader.

Skatteintäkter och generella statsbidrag uppgick tillsammans till 9 825 miljoner kronor, motsvarande en ökning med 5,0 procent jämfört med 2023, vilket var mer än ökningen för verksamhetens nettokostnader. Sammantaget utgjorde ändå nettokostnaderna 103 procent av skatteintäkter och generella bidrag.

VIKTIGA FÖRHÅLLANDEN FÖR RESULTAT OCH EKONOMISK STÄLLNING

Övergripande förhållanden

Några förutsättningar utifrån ett länsperspektiv

Hälsoläget i länet är fortsatt utmanande med stora skillnader mellan olika grupper. För att främja hälsa och förebygga ohälsa krävs långsiktigt, systematiskt och dynamiskt arbete som skapar delägarskap hos berörda aktörer, och att arbetet riktas mot att påverka orsaker till den ojämlika fördelningen i befolkningen. Dessutom behövs finansieringslösningar för att möjliggöra nödvändiga aktiviteter.

Den demografiska utvecklingen påverkar regionens förutsättningar och resurser. Under 2024 minskade länets befolkning med cirka 700 personer. Sammansättningen inverkar därtill kraftigt: Befolkningen blir allt äldre och grupperna i de yngre åldrarna minskar. Åldersgruppen 80 år och äldre växer och har ofta större och mer komplexa vårdbehov. Lite förenklat uttryckt, medför detta att skattekraften sänks, att efterfrågan på välfärdstjänster och inte minst hälso- och sjukvård ökar, och att andelen arbetsföra minskar i relation till andra grupper.

Kompetensförsörjning och bemanning i Region Västernorrland

Att minska beroendet av inhyrd personal är viktigt, inte bara ur ett ekonomiskt perspektiv. En stabil och varaktig bemanning skapar bättre förutsättningar för god arbetsmiljö och ett långsiktigt utvecklingsarbete med kvalitet. Inte minst har det också påverkan på kontinuitet och patientsäkerhet i den vård som ges. En mer stabil bemanning är också viktigt ur beredskapssynpunkt.

Insatser behöver fortsätta både med kort tidshorisont och med verksamhetsanpassade åtgärder – men också utifrån strategiska och långsiktiga perspektiv, med regiongemensamma ambitioner och utvecklingsområden.

Bemanningsrenden enligt SKR:s nationella sammanställning för helåret 2024⁷ visar att regionernas kostnader för hyrbemanning inom hälso- och sjukvården minskat kraftigt, nära 36 procent jämfört med 2023. Kostnaden för inhyrd personal i förhållande till egen personalkostnad minskade (sett till riket) från 5,1 procent för 2023 till 3,1 procent.

Bedömningar, uppskattningar, tvister

I balansräkningen finns uppbokat en skuld för regionens andel avseende kommande sanering av mark i Långsele, kopplat till det tvätteriet som regionen tidigare drivit där. Utredning av Statens Geologiska Institut pågår, kostnader utifrån deras bedömning av saneringsbehovet har hittills belastat åren 2021–2024, det föreligger ännu osäkerhet kring det totala saneringsbehovet. Nuvarande bedömning kommer att uppdateras när ytterligare undersökningar är gjorda under 2025.

Inspektionen för vård och omsorg (IVO) har ställt krav på regionen att ha ett visst antal disponibla vårdplatser, och har utfärdat ett föreläggande om vite om kravet inte uppfylls. Kostnad för ett eventuellt negativt utfall har bokförts tidigare år, dock är ännu inte klarlagt hur det kommer att bedömas. Under 2021–2022 utfärdades totalt tre likartade vitesförelägganden, varav hittills ett är avgjort i domstol.

7) Sveriges Kommuner och Regioner (SKR): *Kostnader för inhyrd personal i hälso- och sjukvården 2024*

Upphandlingen avseende vårdinformationssystemet *Cosmic* har gjorts tillsammans med övriga SUSSA-regioner⁸. I december 2022 beslutades om ett tilläggsavtal med Cambio Healthcare Systems AB. Konkurrensverket anser att villkoren i avtalet gör att kontraktet med leverantören förändrats så mycket att en ny upphandling borde ha gjorts. Förvaltningsrätten ska avgöra om Lagen om offentlig upphandling, följts fullt ut. Om så inte skulle bedömas ha skett, skulle påföljd kunna bli en upphandlingsskadeavgift.

Beslut har fattats om att Folk tandvården ges möjlighet att från 2025 utge kostnadsfri tandvård för att slutföra påbörjad tandvårdsbehandling till följd av sänkt ålder för avgiftsfri tandvård. Bedömningen av det framtida åtagande som detta medför, är att kostnaden för detta kommer att uppgå till 20 miljoner kronor, vilket har kostnadsförts under år 2024.

Finansiella risker och riskhantering

Regionen är genom sin kapitalförvaltning en aktör på de finansiella marknaderna och är därmed exponerad för finansiella risker, framför allt likviditetsrisk och marknadsvärdesrisk i de finansiella placeringarna, samt ränterisk avseende upptagna lån.

Den av fullmäktige beslutade finansiella policyn reglerar riskmandat och limiter för medelsförvaltningen. Inom ramen för denna identifieras och hanteras riskerna i kapitalförvaltningen så att tillgångarnas värde kan säkras och rimlig avkastning på förvaltad kapital uppnås. Därutöver reglerar den finansiella policyn limiter för ett antal specifika finansiella risker såsom valutarisk, ränterisk och kreditrisk. Riskmått och limiter beräknas utifrån portföljernas marknadsvärde.

De risker regionen exponeras för hanteras genom fördelning mellan olika tillgångsslag exponerade mot ränte- respektive aktiemarknaden. Vid aktiefondsplaceringar sprids också riskerna genom att fonderna är exponerade mot olika delar av världen.

Sedan 1997 har Region Västernorrland avsatt medel för framtida finansiella åtaganden för pensionsändamål. Avsatta medel ska i förvaltningen säkerställa regionens framtida behov av medel för pensionsutbetalningar för ingångna och kommande pensionsåtaganden. I syfte att minska förlusterna vid kraftiga börsfall styrs andelen riskfyllda tillgångar i portföljen (primärt aktiefonder) dynamiskt. Portföljens innehav av tillåtna tillgångsslag (svenska och utländska aktiefonder, räntebärande värdepapper och likvida medel) allokeras utifrån den dynamiska riskhanteringen och gällande limiter för tillgångsslagen. Se tillgångsfördelning för placeringar, sid 25.

Regionen har under året haft god likviditet och har överlikviditet placerad i enlighet med riktlinjerna för den kortsiktiga likviditetsförvaltningen. För att säkerställa regionens betalningsberedskap har regionen en kontokredit om 100 miljoner kronor.

Regionen blev 2023 medlem i Kommuninvest. Under 2024 har lån upptagits enligt tidigare beslut om lånefinansiering av investeringen i utbyggnaden av Rättpsykiatriska regionkliniken Nacksta. Lånen i Kommuninvest placeras i enlighet med den finansiella policyn med spridning av kapitalförfall och ränteförfall för att minska finansierings- och ränterisk. Medlemskapet i Kommuninvest ger även möjlighet att möta framtida lånebehov till investeringar till fördelaktiga villkor.

Utveckling avseende kapitalförvaltning och riskmandat rapporteras löpande vid Regionstyrelsens möten.

8) Strategisk utveckling av sjukvårdsstödjande applikationer.

Pensioner

Regionen redovisar avtalspensioner enligt den så kallade blandmodellen. Det innebär att pensionsförmåner intjänade från och med år 1998 redovisas i balansräkningen och att pensionsförmåner intjänade före 1998 finns under ansvarsförbindelser. Pensionsskulden i balansräkningen återfinns under avsättningar.

Den totala pensionsskulden, i balansräkning och under ansvarsförbindelser, inklusive löneskatt, uppgick vid årsskiftet till 9 028 miljoner kronor. Av den skulden finns 5 135 miljoner kronor, eller 57 procent, i balansräkningen. Resterande skuld, 3 893 miljoner kronor, är i nuläget till 54 procent finansierad med eget kapital och kommer att belasta resultat och likviditet när utbetalningarna sker. Syftet med regionens kapitalförvaltning är bland annat att minska de likviditetsmässiga påfrestningar som följer av de framtida pensionsutbetalningarna, genom att bygga upp pensionsmedelsportföljen till en nivå som motsvarar dessa.

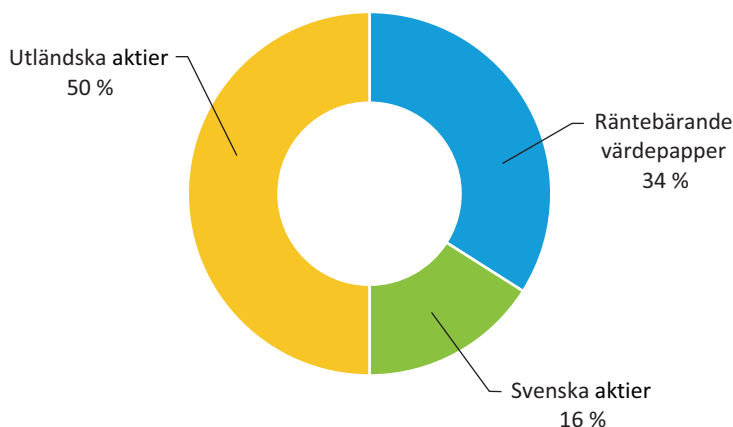
REGION VÄSTERNORRLANDS PENSIONSMEDELSFÖRVALTNING, miljoner kronor

	2023	2024
Pensionsförpliktelser (balansräkning avsättning)	4 267	5 135
Pensionsförpliktelser (ansvarsförbindelse)	3 811	3 893
Summa förpliktelser inklusive löneskatt	8 078	9 028
Pensionsmedel, bokfört värde	3 248	3 708
Återlån	4 829	5 320
Pensionsmedel, marknadsvärde	3 701	4 257
Pensionsmedel, orealiserad avkastning	452	549
Återlån utifrån marknadsvärde	4 377	4 771

Not: Med "Återlån" avses här, skillnaden mellan det åtagande som finns för kommande pensionsutbetalningar, pensionsutfästelser, och medel som är öronmärkta för detta syfte.

Regionens kapitalförvaltning har under året skett i enlighet med den finansiella policyn. Avkastningen på placerade pensionsmedel har under 2024 uppgått till 15 procent. Värdeförändringen är både realiserad och orealiserad, den orealiserade delen framgår separat i den ekonomiska redovisningen.

TILLGÅNGSFÖRDELNING PENSIONSPLACERINGAR 2024-12-31

Cirkeldiagrammet visar tillgångsfördelningen den 31 december 2024. Av diagrammet framgår följande fördelning: Räntebärande värdepapper och kassa 34 procent, och till resterande del av aktiefonder (varav svenska aktier 16 procent respektive utländska aktier 50 procent).

HÄNDELSER AV VÄSENTLIG BETYDELSE

Ett urval av händelser under året, med relevans för finansiella rapporter.

Kostnaderna för kommunernas och regionernas avtalspensioner ökade kraftigt till följd av den höga inflationen både under 2023 och 2024. Den största kostnadsökningen ägde rum i regionerna, vilket till stor del beror på högre lönenivåer jämfört med kommunerna. Ökningen berodde främst på värdesäkring av avtalspensionerna, vilken baseras på inflationstakten, beräknad utifrån prisbasbeloppets utveckling i juni varje år. För Region Västernorrland ökade pensionskostnaderna med över 500 miljoner kronor mellan 2022 och 2023 och under 2024, med ytterligare över 300 miljoner kronor. Ökningen fördelas mellan personalkostnader och finansiella kostnader.

Den höga inflationen har inte bara påverkat pensionskostnaderna utan även regionens övriga driftskostnader har påverkats negativt.

Med anledning av det ekonomiska läget beslutade regeringen i juni 2024 att tillföra landets regioner 6 miljarder kronor i ett särskilt sektorsbidrag. Bidraget syftade till att ge regionerna och hälso- och sjukvårdens medarbetare bättre möjligheter att bedriva en god och patientsäker vård, exempelvis genom att minska behovet av uppsägningar av vårdpersonal på grund av tillfälliga kostnadsökningar. Av medlen tilldelades Region Västernorrland 150 miljoner kronor, vilka har påverkat resultatet positivt.

Det långsiktiga och strukturerade arbete som påbörjades vid årsskiftet för att minska andelen inhyrd personal och öka andelen egna medarbetare visar nu resultat. Från april 2024 gick Region Västernorrland in i det nya nationella avtalet för hyrbemanning. Nya arbetssätt, bland annat med kortare avrop, nytt systemstöd och tydligare styrning av bemanningstjänster har tillsammans med det nya avtalet lett till minskade kostnader för inhyrd personal med 190 miljoner kronor under 2024 jämfört med 2023.

Styrelsen fattade under 2024 beslut om restriktioner för att bromsa kostnadsutvecklingen; i januari infördes anställningsstopp, med undantag för vårdpersonal och personer anställda för att minska konsultkostnader eller effektivisera administrationen. Samtidigt beslutades om särskild prövning vid inköp.

I slutet av 2024 beslutades att realisera en del av den värdeuppgång som skett i regionens pensionsmedelsportfölj, vilket påverkat resultatet positivt med 356 miljoner kronor.

Finansiella placeringar ska värderas till marknadsvärde, och förändringarna av detta värde redovisas i årets resultat. Under 2024 har det orealiserade marknadsvärdet ökat med 107 miljoner kronor, vilket har bidragit till en förbättring av årets resultat.

VÄSENTLIGA PERSONALFÖRHÅLLANDEN

Kompetensförsörjning och arbetet för att minska beroendet av inhyrd personal

Arbetet för att minska andelen inhyrd personal i hälso- och sjukvården har under året varit ständigt närvarande i alla verksamheter. Utmaningarna varierar beroende på var verksamheten befinner sig geografiskt men också vilket uppdrag och vilka professioner som efterfrågas till verksamheten. Bemanningssläget har varit fortsatt ansträngt, det är framför allt svårighet att rekrytera sjuksköterskor och specialistläkare.

En inbromsning gällande utflödet av egen personal har dock kunnat ses, liksom viss ökning av andelen egenanställda (läs mer på föregående sida). Under perioder 2024 har vissa verksamheter haft svårigheter att bemanna tillräckligt många vårdplatser, vilket har inneburit stora påfrestningar på berörda verksamheter samt överbeläggningssituationer. Risker relaterade till bemanning, behöver fortsatt synliggöras och hanteras.

Inom hälso- och sjukvården, inklusive Folk tandvården, utgör kompetensförsörjningen stora utmaningar. Sammantaget framhålls en hållbar arbetsmiljö som en viktig del för en varaktig kompetensförsörjning.

Aktivt arbete har pågått 2024 för att attrahera nya medarbetare och behålla egen personal, bland annat:

- Kompetensväxling samt att renodla arbetsuppgifter
- Utökade samarbeten, internt mellan avdelningar med till exempel regelbundna möten, reflekterande team, gemensamma kompetensförsörjningsplaner och kombinationstjänster
- Utvecklade externa samarbeten med kommuner och andra intressenter.
- Utökade möjligheter att ta emot praktik-/utbildningstjänster av olika slag
- Förbättrad introduktion för nya medarbetare
- Mentorskap/handledning

Arbetsmiljöarbetet

Sedan 2022 görs en årlig uppföljning av det systematiska arbetsmiljöarbetet (SAM) inom regionen. Det året skapades också ett regiongemensamt årshjul för de arbetsuppgifter som går att planera.

I den årliga uppföljningen 2024 tas årshjulet upp som ett positivt stöd i verksamheterna. Både svarsfrekvens och resultat i uppföljningen har successivt stigit. 2024 svarade 84 procent av regionens chefer på uppföljningen. Svaren visar på övergripande nivå att det finns en stor medvetenhet om vad som ingår i arbetsmiljöarbetet; att skyddsronder, medarbetarsamtal och genomgång av regionens rutiner i de allra flesta fall sker systematiskt samt att riskbedömningar och handlingsplaner i stor utsträckning görs vid undersökningar och förändringar på arbetsplatser. Nästan 60 procent av de som svarat på uppföljningen anger att de arbetat med hälsofrämjande arbetsmiljöaktiviteter; att intresset för detta är stort och därtill att det finns en variation av olika initiativ.

I den årliga uppföljningen anger cheferna att de har bra kunskap inom arbetsmiljöområdet, drygt 80 procent anger också att de har resurser och befogenheter för att kunna arbeta med arbetsmiljön. Det finns ännu chefer som ansvarar för ett stort antal medarbetare, vilket påverkar möjligheterna att hinna med alla arbetsuppgifter som påverkar arbetsmiljön. Det som också påverkar är det utmanande

bemanningsläget och verksamhetens resurser i förhållande till uppdrag. Detta är något som årsrapporterna framför allt inom hälso- och sjukvården tar upp som den största arbetsmiljörisken.

Årsrapporterna från förvaltningar och nämnder, visar på flera håll att det finns en strävan att skapa en hållbar arbetsmiljö och minska sjukfrånvaron. Under året har en utbildning om förebyggande arbete vid korttidsfrånvaro och rehabilitering påbörjats för att ytterligare stärka chefers kompetens inom området.

I vissa årsrapporter tas den ansträngda ekonomin upp och man lyfter att nya investeringar därav inte kunnat genomföras under 2024, vilket påverkat en del verksamheters fysiska arbetsmiljö.

Under året har nya utbildningar inom SAM tagits fram efter att behov identifierats bland annat utifrån medarbetarenkäten, till exempel utbildning i organisatorisk och social arbetsmiljö (OSA) samt konflikthantering.

Nya kollektivavtal och vårens vårdkonflikt

Under april tecknade Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) nya kollektivavtal med alla fackliga organisationer förutom Vårdförbundet. En konflikt mellan SKR och Vårdförbundet inleddes i slutet av april då förbundet tackat nej till avtalet. Konflikten kom att påverka personalen, invånare och hälso- och sjukvård över hela norra sjukvårdsregionen. En övertids-, mertids- och nyanställningsblockad rådde under våren, därtill togs även delar av vårdpersonalen vid Norrlands universitetssjukhus i Umeå, ut i strejk. I slutet av juni kom parterna överens om ett nytt avtal och konflikten avslutades.

Flera centrala avsiktsförklaringar upprättades med de fackliga organisationerna, som bland annat handlar om arbetstider, löneavtalet och kompetensförsörjning.

I februari trädde de nya skärpta reglerna om dygns- och veckovila för läkare i kraft.

Krigsplacering

Regionfullmäktige beslutade i juni om krigsplacering för samtliga tillsvidareanställda medarbetare, baserat på allmän tjänsteplikt enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt.

Krigsplaceringen medför inte några skyldigheter för medarbetarna i fredstid, utan skyldigheten att tjänstgöra enligt krigsplaceringen aktualiseras först vid höjd beredskap och regeringens beslut om allmän tjänsteplikt och vid krig.

Hållbart medarbetarengagemang (HME)

Årets mätning av Hållbart medarbetarengagemang genomfördes i oktober. Av totalt 6 436 medarbetare svarade 4 909 vilket ger en svarsfrekvens på 76 procent. Se även bilaga *Fördjupad redovisning av målpuppfyllelse, Målområde 3*.

HÅLLBART MEDARBETARENGAGEMANG

	Utfall 2022	Utfall 2023	Utfall 2024
Region Västernorrland, övergripande HME totalindex	77	78	79
Delindex Styrning	72	74	74
Delindex Ledarskap	80	81	82
Delindex Motivation	79	80	80
Regionala utvecklingsnämnden, övergripande HME totalindex	81	78	78
Delindex Styrning	74	70	73
Delindex Ledarskap	86	83	83
Delindex Motivation	82	80	79
Hälso- och sjukvårdsnämnden, övergripande HME totalindex	77	79	79
Delindex Styrning	72	74	74
Delindex Ledarskap	81	81	82
Delindex Motivation	79	81	80
Regionstyrelsen, Patientnämnden samt Regionens revisorer, övergripande HME totalindex	77	77	78
Delindex Styrning	72	72	74
Delindex Ledarskap	80	81	81
Delindex Motivation	79	77	78

HME-index bygger på 9 frågor som tillsammans bildar ett totalindex. Frågeområdena: Ledare som tar tillvara medarbetarnas engagemang och kompetens för en positiv utveckling av verksamheten och dess medarbetare, Arbetet upplevs stimulerande, meningsfullt och utvecklande, Tydliga mål, förväntningar och återkoppling bidrar till delaktiga och engagerade medarbetare.

Not: Kostnämnden Sollefteå samt Företagshälsovårdsnämndens resultat, ingår i Regionstyrelsens utfall.

Årets enkätresultat

På regionövergripande nivå landade totalindex på 79, en liten ökning från 2023 (78).

Inom Hälso- och sjukvårdsnämnden (HSN) ligger på totalindex på samma nivå, 79, som 2023 då index ökade med 2 enheter jämfört med 2022. För Regionala utvecklingsnämnden (RUN) ligger index på 78 vilket är samma nivå som 2023 då det gick ned 3 procentenheter jämfört med 2022. För Regionstyrelsen med flera ligger index på 78 vilket är en ökning med en indexenhet jämfört med 2023.

Delindex styrning, avser hur medarbetarna är insatta i arbetsplatsens mål, hur de följs upp och om de vet vad som förväntas av dem på arbetsplatsen. På regionövergripande nivå ligger index på 74, vilket är detsamma som 2023. Delindex har höjts inom RUN, från 70 till 73. HSN ligger kvar oförändrat med samma resultat som 2023 (74) och Regionstyrelsen med flera har ökat till 74 jämfört med föregående års resultat på 72.

Delindex Ledarskap speglar medarbetarnas upplevelse om hur närmaste chef visar uppskattning för utfört arbete, förtroende för sina medarbetare samt om förutsättningar ges för att ta ansvar i sitt arbete.

På regionövergripande nivå syns en ökning från 81 (2023) till 82, 2024. Inom RUN ligger index kvar oförändrat på 83. HSN har ökat med en indexenhet till 82 jämfört med 2023. Regionstyrelsen med flera ligger kvar på samma delindexnivå som föregående år (81).

Delindex Motivation speglar medarbetarens motivation att gå till arbetet, lära sig nytt och utvecklas i sitt arbete samt om arbetet känns meningsfullt. På regionövergripande nivå är resultatet 80, vilket är samma som 2023. Inom RUN syns en liten sänkning mellan åren, från 80 till 79. HSN:s resultat är också en indexenhet lägre, från 81 till 80. Inom Regionstyrelsen med flera har index höjts jämfört med 2023, från 77 till 78.

Förutsättningar för hållbart ledarskap

I april 2023 beslutades om ett strävansmål mot 25 medarbetare per chef inom Region Västernorrland. Det är en förutsättning att ha ett rimligt antal medarbetare per chef för att kunna utföra alla delar som ingår i chefs- och ledarskapet.

Arbete pågår mot strävansmålet i verksamheterna utifrån tre olika organisatoriska lösningar som föreslogs i konsekvensanalysen. En checklista finns att följa för att kunna identifiera vilken lösning som passar verksamheten bäst. Arbetet är långsiktigt och bör ske succesivt utifrån identifierade behov.

ANTAL MEDARBETARE PER CHEF

Chefsnivå	1-15 medarbetare	16-25 medarbetare	26-34 medarbetare	35 eller fler medarbetare
Förvaltningschef	9	1	0	0
Verksamhetschef	42	9	2	2
Enhetschef	41	90	67	40
Totalt	92	100	69	42

Källa: Statistik hämtad ur systemet Heroma per 2025-01-01

ANTAL CHEFER, KÖNSFÖRDELNING

Chefsnivå	Kvinnor	Kvinnor %	Män	Män %
Förvaltningschef	8	80	2	20
Verksamhetschef	32	58	23	42
Enhetschef	173	72	68	28
Totalt	213	70	93	30

Källa: Statistik hämtad ur systemet Heroma per 2025-01-01

Från 2025 kommer det att finnas en indikator kopplad till målet om attraktiv arbetsgivare, som närmare följer upp regionens ambition om 25 medarbetare per chef.

Tidigare fanns en rekommendation om 35 medarbetare per chef, och statistiken har fram till 2023 presenterats utifrån det. Utifrån det nya strävanstaket har tabellindelningen förändrats. 2025 blir på så vis basåret för att sedan kunna följa förflyttningen framåt.

Andelen kvinnliga chefer inom Region Västernorrland är 69,6 en fortsatt hög siffra och en ökning från 2023 då det var 68,2 procent.

Sjukfrånvaro

Sjukfrånvaron i Region Västernorrland uppgick 2024 till 6,4 procent, vilket är samma nivå som föregående år. För kvinnor låg sjukfrånvaron på 7 procent (oförändrat från 2023) och för män på 4,3 procent, en ökning med 0,2 procentenheter jämfört med 2023.

Sjukfrånvarointervall

Sjukfrånvaro mellan 1–14 dagar uppgick till 2,4 procent jämfört med 2,5 procent 2023, en ökning med 0,1 procentenheter.

Sjukfrånvaro upp till 30 dagar uppgick till 2,8 procent jämfört med 2,9 procent 2023, en minskning med 0,1 procentenheter.

Sjukfrånvaro 30 dagar och längre uppgick till 3,6 procent vilket är en ökning med 0,1 procentenheter jämfört med 2023.

Sjukfrånvaro som är 60 dagar och längre uppgick till 3,0 procent jämfört med 2,9 procent 2023, en ökning med 0,1 procentenheter.

Sjukfrånvarotid i olika åldersgrupper:

29 år eller yngre – 5,0 procent jämfört med 4,9 procent 2023, en marginell ökning med 0,1 procentenheter.

30–49 år – 6,2 procent jämfört med 6,2 procent 2023, samma nivå ingen förändring.

50 år eller äldre – 7,0 procent jämfört med 7,1 procent 2023, en marginell minskning med -0,1 procentenheter.

SJUKFRÅNVARO I PROCENT AV ORDINARIE ARBETSTID, TOTALT RVN

Totalt Region Västernorrland		Utfall 2022	Utfall 2023	Utfall 2024	Förändring 2023/2024 %-enheter
Sjukfrånvaro tillsvidareanställda, %	Totalt	7,0	6,7	6,8	0,1
	Kvinnor	7,7	7,4	7,4	0,0
	Män	4,5	4,5	4,7	0,2
Sjukfrånvaro visstidsanställda, %	Totalt	4,6	4,1	5,2	1,1
	Kvinnor	5,2	4,8	5,8	1,0
	Män	3,0	2,4	3,1	0,7
Sjukfrånvaro totalt, %	Totalt	6,7	6,4	6,4	0,0
	Kvinnor	7,4	7,1	7,0	-0,1
	Män	4,2	4,1	4,3	0,2

Def: Sjukfrånvaro mäts i förhållande till ordinarie, planerad arbetstid minskat med tjänstledigheter utan lön.

SJUKFRÅNVARO I PROCENT AV ORDINARIE ARBETSTID, PER NÄMND

Nämnd	Totalt		Kvinnor		Män	
	Utfall 2023	Utfall 2024	Utfall 2023	Utfall 2024	Utfall 2023	Utfall 2024
Regionala utvecklingsnämnden	5,3	5,1	5,6	5,3	4,8	4,7
Hälso- och sjukvårdsnämnden	6,5	6,6	7,1	7,2	4,0	4,2
Regionstyrelsen, Patientnämnden samt Regionens revisorer	5,9	5,2	7,1	5,7	4,3	4,6

Def: Sjukfrånvaro mäts i förhållande till ordinarie, planerad arbetstid minskat med tjänstledigheter utan lön.

Not: Kostnämnden Sollefteå samt Företagshälsovårdsnämndens resultat, ingår i Regionstyrelsens utfall.

Sjukfrånvaron har stigit något inom Hälso- och sjukvårdsnämnden från 6,5 procent till 6,6 procent. Övriga nämnder och Regionstyrelsen visar på en sänkning av sjukfrånvaron, inom Regionala utvecklingsnämnden syns en minskad sjukfrånvaro med -0,2 procentenheter och det sammanslagna resultatet för Regionstyrelsen, patientnämnden samt Regionens revisorer visar på en minskning med -0,7 procent.

Arbetade timmar uttryckt i årsarbetare

Not: Avrundningar till heltal medför att slutsummeringen inte till fullo överensstämmer med nämndernas separata utfall.

ÅRSARBETARE (ACKUMULERAD ARBETAD TID, PER NÄMND)

Nämnd	Utfall 2022	Utfall 2023	Utfall 2024	Förändring 2023/2024
Regionala utvecklingsnämnden	139	137	133	-4
Hälso- och sjukvårdsnämnden	4 144	4 335	4 366	31
Regionstyrelsen, Patientnämnden samt Regionens revisorer	805	753	724	-29
Totalt	5 088	5 225	5 223	-2

Def: Antal årsarbetare arbetad tid är (schematid, fyllnadstid och arbete under jour/beredskap) minus samtlig frånvaro under perioden, utgörs av (netto) arbetstid dividerat med 1 980 (65x12). Politiker, övriga uppdragstagare eller inhyrd personal ingår ej.

Not: Kostnämnden Sollefteå samt Företagshälsovårdsnämnden ingår i Regionstyrelsens utfall.

Källa: Uttag ur Power-BI (totalt värde) 2025-03-06 utfall 2023 är hämtat från årsredovisningen 2023.

ÅRSARBETARE (ACKUMULERAD ARBETAD TID, PER ANSTÄLLNINGSFÖRM)

Totalt Region Västernorrland	Utfall 2022	Utfall 2023	Utfall 2024	Förändring 2023/2024
Antal årsarbetare, arbetad tid, tillsvidareanställda	4 260	4 391	4 480	2,0 %
Antal årsarbetare, arbetad tid, visstidsanställda	828	834	743	-12,2 %
Totalt	5 088	5 225	5 223	0,04 %

Def: Antal årsarbetare arbetad tid är (schematid, fyllnadstid och arbete under jour/beredskap) minus samtlig frånvaro under perioden, utgörs av (netto) arbetstid dividerat med 1 980 (65x12). Politiker, övriga uppdragstagare eller inhyrd personal ingår ej.

Källa: Uttag ur Power-BI 2025-03-06, 2023 utfall 2023 är hämtat från årsredovisningen 2023.

Antalet årsarbetare arbetad tid visar att minskningar har skett inom Regionala uvecklingsnämnden (-4) och även inom den samlade grupperingen med Regionstyrelsen med flera (-29), jämfört med 2023.

Minskningen av årsarbetare inom Regionstyrelsen med flera, beror dels på organisationsförändringar som slagit igenom under 2024, dels på vakanser som tillfälligt eller stadigvarande inte tillsatts.

Inom Hälso- och sjukvårdsnämnden har däremot en ökning skett med 31 årsarbetare. Även om ökningen är liten, så är förflyttningen i önskad riktning utifrån arbetet med att öka antalet egenanställd vårdpersonal och minska inhyrd personal. Sett till det regionövergripande utfallet så är det andelen av anställningsformen *tillsvidareanställda*, som har ökat med 2,03 procent mellan 2023 och 2024.

Årsarbetare, sysselsättningsgrad

ÅRSARBETARE (ACKUMULERAD, SYSSELSÄTTNINGSGRAD, PER ANSTÄLLNINGSFÖRM)

Totalt Region Västernorrland	Utfall 2022	Utfall 2023	Utfall 2024	Förändring 2023/2024
Antal årsarbetare, sysselsättningsgrad tillsvidareanställda	4 549	4 669	4 788	2,6 %
Antal årsarbetare, sysselsättningsgrad visstidsanställda	915	920	829	- 11,0 %
Totalt	5 464	5 589	5 617	0,5 %

Def: Faktisk sysselsättningsgrad t.ex. $1,0+1,0+0,75+0,75=3,50$ minus samtliga ledigheter som överstiger 30 dagar, (exkl. semester). För timanställda beräknas arbetad tid dividerat med 1 980 (165 x 12 månader). Politiker, övriga uppdragstagare eller inhyrd.

Källa: Uttag ur Power-BI 2025-03-06, utfall 2023 är hämtat från årsredovisning 2023.

Antal årsarbetare sysselsättningsgrad har ökat med 28 på totalen jämfört med 2023. Fördelat mellan olika anställningsformer har antalet årsarbetare, tillsvidareanställda, ökat med 119 medan antalet inom visstidsanställda har minskat med 91.

Internt kompetensförsörjningsarbete

En övergripande kompetensförsörjningsstrategi har under året bearbetats. Den beräknas kunna beredas politiskt under första halvåret av 2025.

En ny riktlinje fastställdes i maj gällande personalförmåner. Den omfattar dels gemensamma förmåner som riktas till alla medarbetare och dels förvaltnings specifika, som riktas till specifika yrkesgrupper där förvaltningarna identifierar och tar fram bristyrken årligen i samband med verksamhetsplaneringen.

Friskvårdsbidraget ändrades per 1 juli till beloppet 5 000 kr per år och medarbetare. Alla medarbetare ges möjlighet att välja mellan friskvårdstimme alternativt -bidrag. Medarbetaren väljer och meddelar sin chef årligen vilket val denne gör.

Under året har arbetet med kompetensförsörjningspaketet fortlöpt, ett antal projekt pågår inom området:

- Karriärmodell
- Kompetensväxling
- Utlandsrekrytering
- Digital introduktion för medarbetare
- Bilden av oss (Arbetsgivarvarumärke)
- Kompass
- Språkutbildning
- Vidareutbildning
- Korttidsrekrytering

De olika projekten har kommit olika långt under 2024, några kommer att testas i pilotform innan de övergår till förvaltning.

Arbetet med att stärka bilden av Region Västernorrland som arbetsgivare genom projektet Bilden av oss, har under våren haft fokus på att göra en fotobank på medarbetare för annonser. Den grafiska profilen och texter för annonser har redigerats under den andra halvan av året.

Under våren har arbetet fortsatt med att implementera *Kompass*, en regiongemensam e-lärandeplattform för utbildning och utveckling. Fokus har fortsatt varit på det administrativa verktyget för att kunna lägga in utbildningar i system. Även det digitala introduktionsprogrammet för medarbetare finns i e-lärandeplattformen.

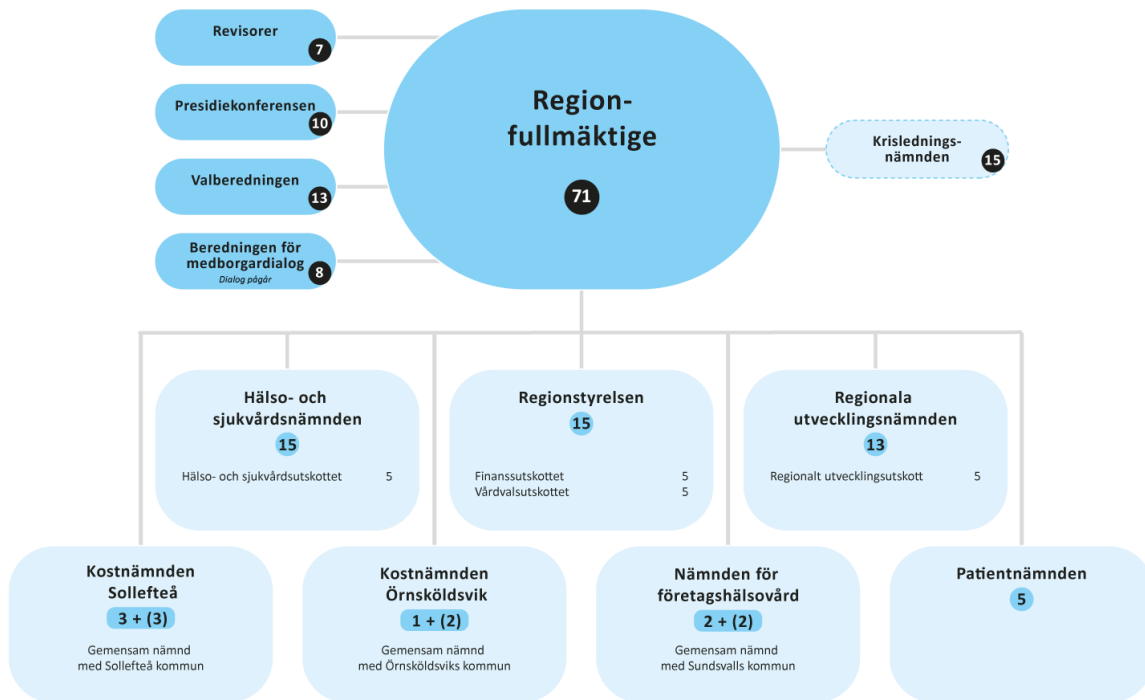
STYRNING & UPPFÖLJNING AV REGIONENS VERKSAMHET

Regioners och kommuners verksamhet styrs i hög utsträckning av Kommunallagen. Regionerna styrs också av en mängd andra lagar och förordningar, författningar och föreskrifter. Regionfullmäktige är Region Västernorrlands högsta beslutande organ med 71 folkvalda ledamöter, mandaterna fördelade enligt tabell nedan.

MANDATFÖRDELNING REGION VÄSTERNORRLAND 2023–2026

Parti	Mandat
Socialdemokraterna	24
Sjukvårdspartiet	14
Moderaterna	9
Sverigedemokraterna	9
Centerpartiet	6
Vänsterpartiet	5
Kristdemokraterna	4

Region Västernorrlands politiska organisation illustreras i bilden nedan:

Regionfullmäktige (71 ledamöter) är regionens högsta beslutande organ. Beredningen för medborgardialog (8 ledamöter), presidiekonferensen (10 ledamöter) och valberedningen (13 ledamöter) är regionens tre fullmäktigeberedningar. Revisorerna (7 st) är en egen förvaltning som har till uppgift att granska hela regionens verksamhet.

Regionstyrelsen (15 ledamöter) leder förvaltningen av regionens verksamhet och bereder ärenden till regionfullmäktige. Vidare ska styrelsen leda och samordna förvaltningen av Region Västernorrlands angelägenheter och ha uppsikt över övriga nämnders verksamhet.

Nämnderna Hälsa- och sjukvårdsnämnden (15 ledamöter) och Regionala utvecklingsnämnden (13 ledamöter) får sina uppdrag från regionfullmäktige.

Region Västernorrland har två kostnämnder i samverkan med Sollefteå respektive Örnsköldsviks kommun – Kostnämnden Sollefteå (3 ledamöter) och Kostnämnden Örnsköldsvik (1 ledamot). Därtill finns Nämnden för företagshälsövård (2 ledamöter), som bedrivs i samverkan med Sundsvalls kommun.

Två av regionens nämnder, Krisledningsnämnden (15 ledamöter) och Patientnämnden (5 ledamöter), är egna myndigheter.

Region Västernorrlands huvuduppdrag inbegriper ansvar för att tillgodose befolkningens behov av hälsa- och sjukvård genom folkhälsoarbete, primärvård samt specialiserad vård. I detta inkluderas även ansvaret för allmän- och specialiserad tandvård. Region Västernorrland har också i uppdrag att leda och samordna det statliga regionala utvecklingsansvaret, bland annat för regional tillväxt, kollektivtrafik och infrastruktur men även inom områden som digitalisering, kultur, internationellt samarbete, miljö och hållbarhet, besöksnäring, kompetensförsörjning och innovation.

Fullmäktige fastställer med utgångspunkt i gällande lagstiftning, övergripande styrdokument som t.ex. regiongemensamma policys, planer och/eller program. Befogenhetsfördelning mellan nämnderna klargörs främst genom reglementen. Regionstyrelsen ska utöva uppsikt över nämnders och gemensamma nämnders verksamhet samt över kommunalförbund, bolag, ekonomiska föreningar, stiftelser

och ideella föreningar där organisationen är intressent genom direkt eller indirekt ägande. Viktiga styrdokument i sammanhanget är exempelvis ägarpolicy och riktlinje för styrelsens uppsiktsplikt⁹.

Under 2024 har styrelsens uppsikt över nämnderna bland annat skett utifrån en årsplan för detta, några medel är att ta del av protokoll, planer samt rapporter (som innefattar intern kontroll). Genom den förstärkta uppsiktsplikten har Regionstyrelsen t. ex. genom årligt beslut för bolagen, prövat om verksamheter varit förenliga med det fastställda kommunala ändamålet och utförts inom ramen för de kommunala befogenheterna.

Regionen har tre olika grader av extra beredskapsläge. Stabsläge är det lägsta extra beredskapsläget, vid svårare situationer gäller förstärkningsläge, och den högsta nivån är katastrofläge. Under 2024 har regionen varit i normalläge.

Målstyrning

Bärande styrdokument är policy för samlad ledningsprocess och riktlinjer för styrmodell samt för intern styrning och kontroll. En utgångspunkt är att Region Västernorrlands vision och övergripande mål, uppföljning och internkontroll ska samverka i styrning och ledning av regionens verksamhet. Styrmodellen (relaterad till mål- och resultatstyrning) med tillhörande budgetprocess, fastställer grundläggande strukturer för regionens planerings- och uppföljningsprocess.

SAMLAD ÖVERGRIPANDE PLANERINGSPROCESS 2024

- Regionfullmäktiges regionplan 2024–2026
 - Regionstyrelsens och nämndernas verksamhetsplan 2024–2026
 - Förvaltningarnas verksamhetsplan 2024–2026
 - Verksamheternas & enheternas samlade verksamhetsplanering inklusive aktiviteter och budget.
-

Regionplanens mål (inklusive ettårig budget med treårsplan), nämndernas verksamhetsplaner samt intern kontroll följs upp på olika sätt under året. Årshjulsreglerad uppföljning (styrmodell inklusive budget) har 2024 skett genom uppföljningsdialoger i nämnd samt en förenklad delårsrapport från förvaltningarna kvartal 1, i mars. Modellen för den månadsbaserade uppföljningen bygger främst på redovisning av avvikelser från verksamhetsplan och måloppfyllelse samt information om viktiga förhållanden/händelser. Därtill görs delårsrapporter och -bokslut för perioden januari-augusti, respektive årsrapporter och årsredovisning inklusive helårsbokslut.

Intern styrning och kontroll

Syftet med intern styrning och kontroll är att säkerställa

- att Regionfullmäktiges mål uppfylls
- att verksamheten är ändamålsenlig och kostnadseffektiv
- att verksamheten följer styrande dokument och lagar

Region Västernorrlands riktlinje för intern styrning och kontroll har under året kompletterats med en arbetsrutin. Riskanalyser görs årligen och internkontrollplaner fastställs av varje nämnd och styrelse. Återrapportering sker i delårs- och årsrapporter.

9) Dokumentnummer 578788 resp. 465274

Samlad bedömning av Region Västernorrlands interna styrning och kontroll

Återkommande teman i riskanalyser och internkontrollplaner är *tillgänglighet*, *bemanningsförsörjning* och *ekonomi*. En ekonomi som inte är i balans och bemanningsproblem riskerar påverka verksamheternas måluppfyllelse och ändamålsenlighet.

Den interna kontrollen under 2024 bedöms som tillräcklig. Men vissa risker – som nationell kompetensbrist – ligger utanför regionens direkta rådighet. Fokus har därför varit att minimera konsekvenserna av dessa risker på kort och lång sikt.

Samtliga förvaltningsdirektörer och områdesdirektörer i hälso- och sjukvård bedömer att den interna kontrollen ger en rimlig grad av säkerhet, och betonar vikten av fortsatt uppföljning.

Arbetet med att utveckla processer och stöd för intern styrning och kontroll fortsätter under 2025.

Här följer exempel på insatser och resultat från 2024. Mer detaljerad information finns i respektive nämnds och förvaltnings årsrapport.

Regiongemensamma kontrollområden

Fem områden, som är gemensamma för hela Region Västernorrland, har hanterats under året och redovisas i regionstyrelsens årsrapport. Två exempel:

- *Bisysslor*: Stickprovskontroller visade att 7 procent av stickproven hade bisyssla utan att ange detta enligt rutin. Informationsinsatser har därför genomförts.
- *Fordonsflotta*: Kostnader för fordon har analyserats, eftersom de ökat kraftigt åren 2020–2024. Den viktigaste orsaken befanns vara att räntan nästan femdubblades, till följd av utvecklingen nationellt och i omvärlden. Det förekommer också att vissa fordon har låg nyttjandegrad. Åtgärder för att minska kostnaderna fastställs och hanteras inom ramen för tjänstestyrningen.

Regionstyrelsen och Regionledningsförvaltningen

Effektivisering av administrationen pågår och omorganisation av Regionledningsförvaltningen har skett. Risker som identifierats kopplat till dessa förändringar är att de ekonomiska effekterna inte uppnås, att nödvändig utveckling avstannar och att åtaganden inte kan mötas. Riskerna hanteras genom att aktivt skapa delaktighet samt genom kontinuerlig kommunikation. Fortsatt samverkan behövs för att effekterna ska kunna realiseras.

Utbetalningar och fakturering: Systemstödd hantering av arvoden till förtroendevalda har minskat risken för fel. Utbetalningar till privata vårdgivare har granskats och kunnat justeras vid avvikelser.

För att minska risker för korruption, mutor och jäv har utbildning genomförts för förtroendevalda, chefer och vissa medarbetare.

Hälso- och sjukvårdsnämnd, Hälso- och sjukvårdsförvaltning och dess områden

Hälso- och sjukvården har under året arbetat för att reducera risker och minimera konsekvenser inom både tillgänglighet, bemanning och ekonomi. En utgångspunkt är att grundproblematiken är svår att åtgärda på kort sikt.

Regelbundna verksamhetsgenomgångar har införts för att följa upp ekonomi, kvalitet, produktion, arbetsmiljö och tillgänglighet. Den ekonomiska handlingsplanen har följts upp varje månad, vilket gett resultat i form av minskade kostnader. Dock kan restriktivitet leda till risker för arbetsmiljö och vårdköer. Ett exempel kan hämtas från Länssjukvårdsområde Psykiatri och habilitering, som under de senaste åren varit återhållsamma med köp av externa utredningar av neuropsykiatriska funktionsnedsättningar (NPF). Detta kombinerat med brist på egna läkare och psykologer, har lett till längre väntetider.

För att öka tillgängligheten har införandet av produktions- och kapacitetsstyrning fortsatt. Andra exempel är extra öppettider vid vissa mottagningar, ökat samarbete mellan sjukhusorten och köp av vård från andra vårdgivare. En del positiva resultat kan ses, men arbete återstår för att nå målen.

Kostnaderna för inhyrd personal har minskat, vilket var ett tydligt politiskt mål under året. För att hantera bristen på medarbetare har flera av områdena tagit fram strategiska kompetensförsörjningsplaner, samt förändrat arbetssätt genom exempelvis kompetensväxling och ökad användning av digitala verktyg. Fler fasta medarbetare har anställts, vilket minskat beroendet av inhyrd vårdpersonal.

Åtgärder som vidtagits inom Folktandvården för att hantera bristen på legitimerad personal, är bland annat stärkt samarbete mellan klinikerna och med privata aktörer. Rekrytering och strategisk kompetensförsörjning har prioriterats liksom förebyggande arbete.

Inom slutenvården beskrivs att återkommande överbeläggningar lett till hög arbetsbelastning och risker för patientsäkerhet och arbetsmiljö. Inom vissa verksamheter syns beläggningsgraden ha gått upp även om antalet överbeläggningar, sett till hela slutenvården, minskat. Arbete fortsätter för att säkra fler vårdplatser där de bäst behövs, samt jämnare beläggningsgrad. Verksamhetscheferna samarbetar för att ta fram aktiviteter som kan minska vårdplatstrycket.

Vid förberedelserna för byte av journalsystem har risker för patientsäkerhet och tillgänglighet identifierats, och hanterats i planeringen. Bytet genomfördes i februari 2025.

Regional utvecklingsnämnd – Regional utveckling

Det samlade regionala utvecklingskapitalet tenderar att minska, på grund av förändrad statlig finansiering och minskad kommunal medfinansiering. För att hantera de risker det kan medföra har Regional utveckling spridit information och förberett en projektorganisation.

I Västernorrland finns stora hälsoskillnader mellan olika grupper, vilket är en risk ur jämlikhets- och resursnyttjandeperspektiv. För att motverka detta erbjuder Regional utveckling exempelvis stödformer för civilsamhällets aktörer att stärka folkhälsan.

God kompetensförsörjning är avgörande för länets etableringar och investeringar. För att bidra till detta har folkhögskolorna satsat mer aktivt på grundläggande kompetens och validering.

Kollektivtrafikresandet minskade under pandemin och är ännu inte på 2019 års nivåer, vilket riskerar att påverka folkhälsan och miljön negativt. Exempel på en åtgärd som vidtagits är införande av kostnadsfri sjukresa med kollektivtrafik.

För att säkerställa korrekta rutiner i myndighetsutövning i form av hantering av stöd har flera insatser genomförts, vilket har stärkt säkerheten. Utbildningar i redovisningssystem och fakturasystem har gett bra resultat och underlättar uppföljningen.

REGION VÄSTERNORRLANDS ENGAGEMANG FÖR UTVECKLING AV LÄNET

Den kommunala koncernen

Region Västernorrland är på olika sätt engagerat i verksamheter som har stark anknytning till den egna verksamheten eller på annat sätt syftar till att förbättra utvecklingen i länet. Engagemanget tar sig uttryck i form av stöd till projekt, ägande i aktiebolag eller finansiering av stiftelser. För mer generell information, se sid 35ff.

Uppsiktsplikten omfattar bland annat att Regionstyrelsen i årliga beslut, för varje hel- eller delägt aktiebolag, prövar om den verksamhet som bolaget har bedrivit under föregående kalenderår varit förenlig med det fastställda kommunala ändamålet och utförts inom ramen för de kommunala befogenheterna (6 kap. 9 § KL).

Bolagen följs via olika forum och sammanhang; bland annat genom ägardirektiv, på bolagsstämmor, ägarsamråd, genom års- och i förekommande fall delårsredovisning samt olika presentationer. Inga av de associationer Region Västernorrland är delägare, stiftelsebildare eller medlem i, är helägda av RVN. I delägda bolag, bildade stiftelser (tillsammans med någon annan) och föreningar ska uppsikt utövas i rimlig omfattning med hänsyn till andelsförhållanden, verksamhetens art och omständigheterna i övrigt.

SAMMANSTÄLLNING ÖVER FÖRBUND, GEMENSAMMA NÄMNDER, BOLAG OCH STIFTELSE

Kommunalförbund (och kommunal avtals-samverkan)	Gemensam nämnd	Samordningsförbund	Bolag och stiftelser
Norra sjukvårdsregionförbundet	Kostnämnden Örnsköldsvik	Samordningsförbundet i Sundsvall	Scenkonst Västernorrland AB (ägarandel 60 %)
Kommunalförbundet Kollektivtrafikmyndigheten	Kostnämnden Sollefteå	Samordningsförbundet i Härnösand/Timrå	Ostkustbanan 2015 AB (även benämnt "Nya Ostkustbanan" i kommunikation) (ägarandel 25 %)
Norrlands nätverk för musikteater och dans	Företagshälsovårdsnämnd (Sundsvalls kommun)	Samordningsförbundet i Kramfors	Almi Företagspartner Mitt AB (ägarandel 12,5 %)
Kommunalförbund Svenskt ambulansflyg		Samordningsförbundet i Sollefteå	Stiftelsen Länsmuseum Västernorrland
		Samordningsförbundet i Örnsköldsvik	Inera AB (ägarandel 0,15 %) Av totalt 3 150 aktier ägs 51 % av SKR Företag, resterande ägs av Sveriges kommuner & regioner.
		Samordningsförbundet i Ånge	LÖF (Regionernas/Landstingens Ömsesidiga Försäkringsbolag)

Utöver ovanstående sammanställning, har regionen även engagemang i ett antal föreningar (ekonomiska respektive ideella).

Reglerade samverkansformer förekommer exempelvis inom det regionala utvecklings-uppdraget, genom *Regionala samverkansrådet/stora samverkansrådet*. Här kan också *partnerskapet Mittstråket* nämnas, med syftet att stärka mittstråket som transportstråk. Utöver dessa finns också olika etablerade formeringar av projektsamverkan.

För hälso- och sjukvård är *HälSam* en politisk samverkansform mellan länets kommuner och Region Västernorrland, för frågor som kräver politisk samsyn och samråd. 2024 har länssamarbetet inom Programmet *God och nära vård* respektive HälSam omorganiserats och de båda samarbetena har samlats under det gemensamma paraplyet HälSam.

I följande avsnitt lämnas korta sammanfattningar av ekonomi, målsättningar och händelser för de bolag och stiftelser där Region Västernorrland har ett bestämmande inflytande.

Stiftelsen Läns museet Västernorrland

Museet drivs som en stiftelse med Region Västernorrland och Härnösands kommun som huvudmän, där regionen står för 70 procent av grundfinansieringen samt fördelar statsbidrag för det regionala uppdraget för museiverksamhet i länet. Verksamheten erhåller statliga medel genom kultursamverkansmodellen. Uppdragsdirektivet gäller 2023–2026. Stiftelsen ska förvalta museets samlingar, byggnader och markområden samt hålla dem tillgängliga för allmänheten. Grunduppdraget för den regionala museiverksamheten är att verka för jämlik och långsiktig tillgång till kunskap och kulturarv i länet. Verksamheten ska verka för hållbar utveckling och för att stärka kulturarvets roll och betydelse. Dialog, delaktighet och medskapande genomsyrar verksamheten.

Väsentliga händelser under 2024:

- De fysiska besökssiffrorna har ökat med cirka 11 procent jämfört med 2023, vilket tyder på ett stort intresse för den publika verksamheten. Intresset för museet i sociala medier har ökat mycket och tyder på intresse för den digitala kommunikationen och kunskapsförmedlingen.
- Årsmålen har nåtts med i genomsnitt 90 procent, bland annat syns dessa insatser:
 - Slutförande av den fleråriga satsningen på basutställningar, kunskapsintensiva utställningar med fokus på länets historia. De tre utställningarna utgör en viktig del av det kunskapsuppbyggande och kunskapsförmedlande uppdraget och bidrar också till att stärka länets identitet.
 - Omfattande resurser har lagts på installation av gas för att stärka brandskyddet i museibygnaden. Parallellt har planering fortgått för nästa steg. Under sommaren har museet haft stora problem med klimatet i byggnaden, och föremål i samlingar och magasin förutsätter en långsiktig lösning. Arbetet med dessa insatser har från museets sida, försenat andra insatser i verksamhetsplan.
 - Restaureringsinsatserna kunde förstärkas under året, med extern finansiering. Här ser vi t.ex. Hellströmska husets nedervåning och tak vid Gammalgården i Myckelgensjö. Underhållsbehovet är långsiktigt mycket stort.

RESULTATRÄKNING STIFTELSEN LÄNSMUSEET VÄSTERNORRLAND, miljoner kronor

	Utfall 2022	Utfall 2023	Utfall 2024
Intäkter	45,2	52,4	52,9
Kostnader	- 46,1	- 50,3	52,3
Avskrivningar	- 0,4	- 0,3	- 0,3
Finansnetto	- 0,7	0,4	0,2
Resultat	- 2,0	2,2	0,5

FINANSIELLA NYCKELTAL OCH ANTAL ANSTÄLLDA

	2022	2023	2024
Eget kapital, miljoner kronor	28,8	31,0	31,5
Soliditet i %	75	75	70
Investeringar, miljoner kronor	0,3	1,8	1,7
Antal årsarbetare	38	38	37

Scenkonst Västernorrland AB

Scenkonst Västernorrland ägs till 60 procent av Region Västernorrland och till 40 procent av Sundsvalls kommun. Region Västernorrland ger bolaget basfinansiering till det regionala uppdraget inom dans, film, musik och teaterkulturell verksamhet. Verksamheten erhåller statliga medel genom kultursamverkansmodellen. Bolaget ska med allmännyttigt syfte och inom ramen för den kommunala kompetensen, bedriva och organisera professionell verksamhet inom musik-, teater-, dans- och filmkonstområdet, genom att producera, förmedla, främja och utveckla verksamheten och därmed förenlig icke professionell och närstående scenisk och kulturell verksamhet. Inom ramen för bolagets ändamål finns fyra delmål, med därtill kopplade konkreta målsättningar.

Väsentliga händelser under 2024:

- Teater Västernorrlands succé *Jag for ner till bror* har rönt stora framgångar genom utsålda föreställningar både på hemscenen och på turné, liksom när ensemblen gästspelade på Dramaten. Tillsammans med Norrdans *GLIMT* (samproduktion med Estrad Norr) blev föreställningen uttagen till Scenkonstbiennalen.
- Film Västernorrland fick stor uppmärksamhet i och med beslut om samproduktion av filmen *7 Steg*. Det är filmfondens andra stora produktion och Scenkonst Västernorrland ser att utvecklingsarbetet skapar positiva effekter för branschen, inte minst i form av inflyttande filmarbetare/företagare till regionen.
- *Livskraft – Kultur för äldre* är nu etablerat i samtliga kommuner och har med sin unika struktur och samverkan mellan kommuner och regionen, blivit en förebild för hur jämlik tillgång till kultur garanteras för alla som bor på äldreboenden.
- Efterdyningar av pandemin och den därpå följande inflationen har minskat bolagets ekonomiska handlingsutrymme i storleksordningen 8–10 mnkr årligen. Under året har anslagen minskat och pris- och löneuppräknigen i kultursamverkansmodellen har tagits bort. Detta har hanterats genom minskat turnerande, minskade produktionsbudgetar samt ett extra anslag från Region Västernorrland.

RESULTATRÄKNING SCENKONST VÄSTERNORRLAND AB, miljoner kronor

	Utfall 2022	Utfall 2023	Utfall 2024
Intäkter	135,6	139,5	141,8
Kostnader	- 132,3	- 141,0	- 142,7
Avskrivningar	- 0,9	- 0,8	- 1,0
Finansnetto	0,2	1,2	1,9
Bokslutsdisposition	- 0,7	0,6	0
Resultat	1,9	- 0,5	0

FINANSIELLA NYCKELTAL

	2022	2023	2024
Eget kapital, miljoner kronor	15,5	15,0	14,9
Soliditet i %	47	40	33
Investeringar, miljoner kronor	0,7	0,4	2,1

Kommunalförbundet Kollektivtrafikmyndigheten i Västernorrlands län

Region Västernorrland och länets kommuner har tillsammans bildat kommunalförbundet Kollektivtrafikmyndigheten i Västernorrlands län. Myndigheten ansvarar för kollektivtrafik och samhällsbetalda resor i länet. Regionen svarar för kostnaderna för busstrafiken mellan länets kommuner, tågtrafiken, kollektivtrafikmyndighetens administration och beställningscentral samt nettokostnaden för sjukresor. Kollektivtrafikmyndigheten har också till uppgift att ta fram regionalt trafikförsörjningsprogram som utgör plattform för arbetet med att utveckla kollektivtrafiken i länet.

Väsentliga händelser under 2024:

- Ny förbundsordning antogs i februari 2024. Denna innebär en ny kostnadsfördelningsmodell, där trafiken och tillhörande kostnader delas in i gemensamma kostnader samt tillköpsbelopp efter den trafikplan som fastställdes i oktober.
- Köp av 1/3 av *Bussgods i Norr AB* den 1 april 2024. I samband med köpet likviderades *Bussgods i Västernorrland AB*.
- Tillskjutande av aktieägartillskott på 2,5 mnkr till *Bussgods i Västernorrland AB* som resultatförts då det avsett driftskostnader under avslutande av bolaget. Avvecklingen kommer att vara klar under början av 2025.

RESULTATRÄKNING KOMMUNALFÖRBUNDET KOLLEKTIVTRAFIKMYNDIGHETEN, miljoner kronor

	Utfall 2022	Utfall 2023	Utfall 2024
Intäkter	815,5	873,4	877,6
Kostnader	- 814,1	- 875,0	- 878,4
Avskrivningar	- 1,4	- 1,2	- 1,8
Finansnetto	0,0	2,8	2,6
Resultat	0,0	0,0	0,0

FINANSIELLA NYCKELTAL OCH ANTAL ANSTÄLLDA

	2022	2023	2024
Eget kapital, miljoner kronor	1,3	1,3	1,3
Soliditet i %	0,6	0,6	0,5
Investeringar, miljoner kronor	2,8	2,3	5,3
Antal årsarbetare	52	51	57

Primärvård, utförare

ANTAL LISTADE (Primärvården Västernorrland)

	Utfall 2022	Utfall 2023	Utfall 2024	Förändring 2023/2024
Hälso-/vårdcentral, regionens regi	147 498	146 726	145 761	- 0,7 %
Hälso-/vårdcentral privat regi	95 339	94 972	95 100	0,1 %
Totalt	242 837	241 698	240 861	- 0,3 %

Vid 2024 års slut var 39 procent av totala antalet listade i länet, listade vid privatdriven vård-/hälso-central respektive 61 procent vid regiondriven; oförändrat från 2023.

FÖRVÄNTAD UTVECKLING

Ekonomisk utveckling och prognos 2025 och framåt

De nationella bedömningar som legat till grund för prognoserna för 2025 och de två närmast följande åren visar på ett förbättrat ekonomiskt läge för landets regioner. I sammanhanget är det dock viktigt att komma ihåg såväl vilken ekonomisk situation landets regioner kommer ifrån, som den fortsatta osäkerheten kring utvecklingen av både den globala och den europeiska ekonomin.

Den fastställda uppräknigen av pensionskostnaderna för 2025 är betydligt lägre än de två senaste åren. Pensionskostnaderna bedöms under 2025 minska med drygt 600 mnkr jämfört med 2024. Till sammans med en gynnsam utveckling av andra faktorer, såsom lägre räntor, en fortsatt låg inflations-takt samt ett ökat skatteunderlag till följd av bland annat ett ökat antal arbetade timmar, finns goda förutsättningar för en positiv ekonomisk utveckling de kommande åren.

Bedömningen är fortsatt att en stabil ekonomisk bas inte kommer att vara etablerad i Region Väster-norrland förrän under senare hälften av 2025. Den vid budgettillfället rådande osäkerheten kring den globala ekonomins utveckling, inflationsutvecklingen, den segdragna arbetslösheten och osäkerhe-ten kring de riktade statsbidragens omfång, låg till grund för att regionens budgeterade resultat för 2025 var fortsatt negativt, -335 miljoner kronor.

Sedan Region Västernorrlands budget för 2025 beslutades har såväl positiva som negativa föränd-ringar konstaterats, som påverkar ekonomin för helåret. Den nuvarande bedömningen av resultatet pendlar därför mellan ett svagt positivt och ett svagt negativt resultat. För 2026 och 2027 förutspås en inflation nära Riksbankens mål, en bibehållen räntenivå, en normal utveckling av skatteunderlaget samt ytterligare något lägre pensionskostnader. Som en följd av detta tillsammans med fullt genom-slag av de pågående effektiviseringsåtgärderna inom ramen för såväl Effektivare administration som hälso- och sjukvårdens handlingsprogram, så bedöms Region Västernorrlands resultat att kraftigt förbättras från 2026 och framåt, till nivåer motsvarande de långsiktigt satta nivåer som krävs för en ekonomi i balans över tid.

Trots det förbättrade ekonomiska läget, kvarstår osäkerheten kring den globala ekonomins utveck-ling och påverkan på såväl inflation som räntor. Detta gör det extra viktigt att ha både grundscenarier och alternativa scenarier redo för att kunna hantera oväntade händelser.

Regionen står också inför flera större investeringar under de kommande åren. Förbättrade resultat och fokus på kassaflöde och betalningsberedskap kommer dock inte att räcka för självfinansiering av dessa, utan extern finansiering kommer att krävas. Detta kommer i sin tur att öka kraven på vilka resultatnivåer som behövs för att säkerställa en långsiktigt balanserad ekonomi.

Samhällsutveckling

Långsiktiga prognoser visar att länets befolkning riskerar att minska med över 10 000 personer fram till 2040. Det är generellt fler som dör än som föds, och fler flyttar ifrån än till länet. Andelen äldre i befolkningen ökar, vilket betyder att allt färre ska försörja allt fler. De allra äldsta, personer över 85 år, ökar snabbare än de någonsin gjort. För den gruppen krävs stora resurstillskott. De socioekono-miska faktorerna i vårt län, försvårar ekvationen ytterligare.

Samhällsomställningen i länets alla kommuner ställer nya krav på vår anpassningsförmåga. Volatiliteten i förutsättningarna – att själva spelplanen som regionen verkar utifrån kan ändras både på kortare och längre sikt – utgör idag faktorer att ställa för. Planerade omfattande etableringar och investeringar, i befintliga och nya företag, liksom det förändrade säkerhetspolitiska läget, påverkar förutsättningar sett både utifrån planeringsperspektiv och även behoven av välfärdstjänster. Utvecklingen kan också komma att påverka de långsiktiga demografiska prognoser som anges ovan. Utmaningarna kräver som nämnt, förmåga att ställa om – men också utvecklade samarbeten och nytänkande.

Ovan nämnda förutsättningar, utmanar ekonomi och kompetensförsörjning även framöver. Ökade behov inom området kompetensförsörjning, inom både offentlig och privat sektor, har varit synliga en tid nu. Att nyrekrytera är inte tillräckligt – arbetsgivare kommer att behöva satsa för att ta tillvara och utveckla kompetensen hos befintlig personal samt utveckla nya arbetssätt, för att klara kompetensförsörjningen framöver, menar Sveriges kommuner och regioner (SKR).

Den tekniska utvecklingen och digitaliseringen driver i allt högre grad samhällsutvecklingen och i länet pågår planering av investeringar och etableringar. Det är också avgörande att vi kan följa med i den medicinska utvecklingen. Viktiga pågående förändringsarbeten i regionen, med förväntade effekter inom tillgänglighet, kvalitet och kostnadseffektivitet är bland annat omställningen till en god och nära vård, en effektivare administration samt fortsatt arbete med att utveckla länets kollektivtrafik. Här till behöver samverkan med kommuner, andra myndigheter och andra aktörer inkluderat civilsamhället, fortsätta utvecklas.

Det nya säkerhetspolitiska läget i Europa påverkar regionens verksamheter på flera sätt. Dels utifrån ett bredare samhällsperspektiv, t. ex genom en osäker ekonomisk situation samt att flyktingströmmar med mera kan påverka organisationen, dels konkret då arbetet med att höja regionens beredskaps- och civilförsvarsförmåga ställer fortsatt ökade krav.

Ytterligare viktiga delar för förbättrade förutsättningar framåt sett, är omställning på olika områden för att möta miljöproblem och klimatutmaningar som orsakats av människans resurshantering och livsstil. Effekterna av miljöproblem och ett förändrat klimat är synliga redan nu även i Västernorrland.

EKONOMISK ANALYS

Det bör noteras att avrundning i de ekonomiska tabellerna kan medföra att slutsumman, inte alltid överensstämmer helt med summan av de separata avrundade raderna ovanför.

Driftredovisning

DRIFTREDOVISNING, miljoner kronor

Nämnd/förvaltning	Intäkter		Kostnader		Nettokostnad		Budget	
	2023	2024	2023	2024	2023	2024	Netto 2024	Avvi- kelse
Regionala utvecklingsnämnden	169	168	636	655	467	488	508	20
- varav Regional utveckling	169	168	636	655	467	488	508	20
Hälso- och sjukvårdsnämnden	2 464	2 489	9 458	9 534	6 994	7 045	6 813	- 232
- varav gemensamt	51	64	182	192	131	128	299	171
<i>därav Hälso- och sjukvård gem.</i>					11	37	194	158
<i>därav Patientsäkerhet, utv. & forskn.</i>					120	92	105	13
- varav Länsjukvårdsområde Somatik	635	775	4 278	4 459	3 643	3 685	3 428	- 256
- varav Länsjukvårdsområde Psykiatri och habilitering	61	74	828	856	767	782	813	31
- varav Närsjukvårdsområde Söder	541	591	1 888	1 956	1 347	1 365	1 258	- 107
<i>därav Somatik</i>					1 327	1 362	1 258	- 104
<i>därav Primärvård</i>					19	3	0	- 3
- varav Närsjukvårdsområde Väster	307	347	739	757	432	410	403	- 8
<i>därav Somatik</i>					335	336	315	- 21
<i>därav Primärvård</i>					0	- 7*	0	7
<i>därav Regiongemensamma uppdrag **</i>					70	57	63	6
<i>därav Livsstilsmedicin Österåsen</i>					27	24	25	1
- varav Närsjukvårdsområde Norr	386	433	1 006	1 057	620	624	551	- 73
<i>därav Somatik</i>					604	623	551	- 72
<i>därav Primärvård</i>					12	- 3*	0	3
<i>därav Vaccination prover smittspårn.</i>					4	4	0	- 4
- varav Rättpsykiatrisk regionklinik	190	196	240	255	50	60	60	0
- varav Folk tandvården	294	319	298	310	4	- 9	0	9
Patientnämnden	1	1	6	6	5	5	6	1
Regionens revisorer	0	0	6	6	6	6	8	2
Regionstyrelsen	1 403	1 409	3 448	3 619	2 045	2 209	2 303	94
- varav Regionledningsförvaltningen	1 403	1 409	3 448	3 619	2 045	2 209	2 303	94
<i>därav Primärvårds- och tandvårdsmedel</i>					1 680	1 813	1 834	21
<i>därav Regionledningsförvaltningen övrigt</i>					366	396	469	72
<i>därav Företagshälsovårdsnämnd</i>					1	1	0	1
<i>därav Kostnämnden Sollefteå</i>					0	0	0	0
Summa styrelse och nämnder	4 037	4 094	13 554	13 847	9 517	9 753	10 087	334
Finansiering, intäkt	9 939	10 628	817	1 037	9 122*	9 591*	9 287*	303
<i>därav realiserad kursförändring</i>	307	107			307	107	52	55
Eliminiering av interna poster	- 2 694	- 2 876	- 2 694	- 2 876	0	0	0	0
Intäkter, kostnader, resultat enligt resultaträkning	11 281	11 847	11 677	12 008	- 396	- 162	- 799	638

* Nettointäkt ** Inklusivt sjukvårdsrådgivning och ungdomsmottagning

Regionfullmäktige beslutade i budgeten för 2024 att den somatiska vården inom läns-sjukvårdsområde Somatik och närsjukvårdsområdena Söder, Väster och Norr fick redovisa ett sammanlagt underskott med 450 miljoner kronor för 2024. Se nedan för ytterligare kommentarer.

FÖRÄNDRINGAR AV BUDGET 2024 HÄLSO- OCH SJUKVÅRDSNÄMNDEN, miljoner kronor

	Datum Beslut	LSO							RPK
		LSO Somatik	Psyk & Hab	NSO Söder	NSO Väster	NSO Norr	HoS Gem	Tandvård	
Ingående ram, årsbudget	RF 231122 § 189	3 406	803	1 234	407	555	189	0	60
Omdisp. Läkemedelsbudget	RF 240221 § 29	23	10	24	- 4	- 4	- 41	-	-
Sektorsbidrag hälso- och sjukvård, somatik	RS 240911 § 20	-	-	-	-	-	151	-	-
Utgående ram/budget		3 428	813	1 258	403	551	299	0	60

LSO = Länsjukvårdsområde, NSO = Närsjukvårdsområde, HoS Gem = Hälso- och sjukvård Gemensamt, RPK = Rättspsykiatriska regionkliniken, RS = Regionstyrelsen, RF = Regionfullmäktige

FÖRÄNDRINGAR AV BUDGET 2024 REGIONSTYRELSEN M.FL, miljoner kronor

	Datum Beslut					
		RU	RLF vårdval	RLF	PAN	REV
Ingående ram, årsbudget	RF 231122 § 189	508	1 810	454	6	8
Omdisponering Läkemedelsbudget	RF 240221 § 29	-	12	-	-	-
Avgiftsfri vaccination Covid-19	RF 240424—25 § 63	-	11	-	-	-
Pneumokockvaccin fler grupper	RF 231101 § 178	-	1	-	-	-
Personalstrategiska medel	RS 240315 § 43	-	-	5	-	-
Tillägg fastighetsunderhåll	RS 241018 § 221	-	-	10	-	-
Utgående ram/budget		508	1 834	469	6	8

RF = Regionfullmäktige, RS=Regionstyrelsen

RU=Regional utveckling, RLF=Regionledningsförvaltningen, PAN=Patientnämnden, REV=Revision

Not: Kostnämnden Sollefteå och Företagshälsövårdsnämnden ingår i Regionstyrelsens ram. Inga budgetförändringar har skett 2024.

I följande avsnitt kommenteras respektive nämnds och förvaltnings resultat.

Regionala utvecklingsnämnden

Förvaltningen Regional utveckling hade ett utfall på plus 20 miljoner kronor, vilket var 11 miljoner kronor högre än 2023. Överskottet mot budget berodde bland annat på ökade intäkter för projekt, restriktivitet och vakanshållning av tjänster. Kostnaderna för sjukresor har varit lägre medan kostnaderna för kollektivtrafiken varit högre än budgeterat.

Hälso- och sjukvårdsnämnden

Utfallet för nämnden uppgick till minus 232 miljoner kronor vilket var 218 miljoner bättre än det av Regionfullmäktige beslutade tillåtna underskottet om 450 miljoner kronor. Resultatet var också 462 miljoner kronor bättre än 2023, som dock var ett år med exceptionellt höga kostnader. Avvikelsen mot budget hade sin främsta orsak i det extra sektorsbidrag från staten på 151 miljoner kronor som tilldelades nämnden i mitten av 2024. Utöver detta minskade kostnaden för inhyrd personal med 190 miljoner kronor. Beslutade åtgärder avseende kostnadsrestriktivitet och inköpsprövning har även haft en positiv inverkan på utfallet. Personalkostnaderna för egen personal har ökat, liksom kostnaderna för regionsjukvård.

Patientnämnden

Patientnämnden redovisar ett mindre överskott på 0,6 miljoner kronor.

Regionens revisorer

Regionens revisorer redovisar ett överskott på 1,7 miljoner kronor.

Regionstyrelsen

Regionledningsförvaltningen redovisar ett överskott med 94 miljoner kronor. Lägre upparbetade kostnader för IT-projekten *FVIS (Cosmic)*, *Digital medarbetare* och digitalisering samt lägre personalkostnader var de främsta orsakerna till den positiva avvikelsen.

Vårdval (primärvårds- och tandvårdsmedel) uppvisade ett överskott med 21 miljoner kronor, till följd av lägre kostnader än budgeterat för köpt vård, läkemedel och tandvårdsersättning.

Kostnämnden Sollefteå

Kostnämnden redovisade ett underskott med 0,1 miljoner kronor. Intäkterna är högre än budget, men kostnaderna, främst för livsmedel har ökat mer än budgeterat.

Företagshälsovårdsnämnden

Företagshälsovårdsnämnden, som är ny från 2023 och är gemensam med Sundsvalls kommun, redovisade ett överskott med drygt 2 miljoner kronor, varav hälften återbetalas till Sundsvalls kommun.

Finansiering

Finansieringsverksamheten uppvisade sammantaget ett underskott med 46 miljoner kronor, vilket är 303 miljoner kronor bättre än budgeterat.

Den positiva avvikelsen mot budget har sin orsak i realiserade resultat från kapitalförvaltningen, (411 miljoner kronor). Även orealiserade kursförändringar (+107 miljoner kronor) avvek positivt från budget.

Budgeten 2024 var kraftigt negativ med anledning av den exceptionellt ökade pensionskostnaden för året.

Resultaträkning

RESULTATRÄKNING, miljoner kronor

	Not	Utfall 2023	Utfall 2024	Budget 2024	Avvikelse 2024
Verksamhetens intäkter	1	1 541	1 427	1 475	- 48
Verksamhetens kostnader	2,3	- 11 089*	- 11 333	- 11 576	243
Avskrivningar	4	- 213*	- 232	- 234	2
Verksamhetens nettokostnader		- 9 761*	- 10 138	- 10 335	197
Skatteintäkter	5	6 885	6 905	6 902	3
Generella statsbidrag och utjämning	6	2 473	2 920	2 924	-4
Verksamhetens resultat		- 404*	-313	-509	197
Finansiella intäkter	7	76	487	103	384
Finansiella kostnader	8	- 375*	- 443	- 445	2
Resultat efter finansiella poster		- 702	- 269	- 851	582
Orealiserad värdeförändring, (finansiell intäkt eller finansiell kostnad)	7	+ 307	+ 107	+ 52	55
Årets resultat inklusive realiserad värdeförändring	9	-396	- 162	- 799	638

* Jämförelsetal för 2023 är omräknade utifrån rättelse gällande redovisning av leasing/hyresavtal (se sid. 64).

Inflation över normal nivå har liksom föregående år påverkat det ekonomiska resultatet kraftigt negativt genom påverkan på pensionskostnaderna. Delvis har den negativa resultatpåverkan av detta motverkats av såväl tillkommande sektorsbidrag till hälso- och sjukvården, realisering av kursvinster i kapitalförvaltningen samt generellt lägre kostnader. Verksamhetens resultat var 197 miljoner kronor bättre än budgeterat och innebär en förbättring med 91 miljoner kronor från 2023. Region Västernorrlands resultat, -162 miljoner kronor var 638 miljoner bättre än budget, och 234 miljoner bättre än 2023.

Kostnaderna för inhyrd vårdpersonal har minskat med 190 miljoner kronor, från den extra höga nivån 2023 (se sid. 23 och 27). Beslut om skärpt restriktivitet gällande icke verksamhetskritiska kostnader har gett positiva effekter.

Realisering av värdeuppgång på placerade medel i kapitalförvaltningen har genomförts enligt beslut. Tillsammans med den realiserade värdeuppgången innebär det ett positivt resultat på nästan 518 miljoner kronor, varav realiserat 411 miljoner kronor. Motsvarande summa för 2023 var 322 miljoner kronor, men då utgjordes merparten, 307 miljoner kronor, av realiserad värdeuppgång.

Skatteintäkterna var 2024 i nivå med budget men endast 0,3 procent högre än föregående år. De generella statsbidragen blev via ett extra sektorsbidrag till hälso- och sjukvården 18 procent högre än 2023. De riktade statsbidragen var 448 miljoner kronor jämfört med budgeterade 403 miljoner kronor, men var betydligt lägre än 2023 då de uppgick till 565 miljoner kronor. Ur ett planeringsperspektiv är det extra problematiskt att många av de riktade statsbidragen i både syfte och omfattning blir kända sent under ett verksamhetsår.

Balansräkning

BALANSRÄKNING, miljoner kronor

	Not	2023	2024
Byggnader och mark	10	2 495*	2 699
Maskiner och inventarier	11	354	369
Finansiella anläggningstillgångar	12	116	120
Summa anläggningstillgångar		2 964*	3 188
Förråd	13	127	141
Kundfordringar	14	136	132
Övriga korta fordringar	15	740	603
Kortfristiga placeringar	16	3 915	4 583
Kassa och bank	17	210	657
Summa omsättningstillgångar		5 128	6 117
SUMMA TILLGÅNGAR		8 092*	9 305
Balanserat eget kapital		2 250*	1 878
Årets resultat		- 396	- 162
- därav tillfört resultatutjämningsreserv		-	-
Resultatutjämningsreserv (RUR)		253	253
Summa eget kapital	18	2 107*	1 945
Avsättningar för pensioner	19	4 268	5 135
Summa avsättningar		4 268	5 135
Långfristiga skulder	20	117*	472
Kortfristiga skulder	21	1 601	1 752
Summa skulder		1 718*	2 225
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER		8 092*	9 305

* Jämförelsetal för 2023 är omräknade utifrån rättelse gällande redovisning av leasing/hyresavtal (se sid. 64).

PANTER OCH ANSVARSFÖRBINDELSER, miljoner kronor

	Not	2023	2024
Panter och därmed jämförliga säkerheter	-	0	0
Ansvarförbindelse, pensionsförpliktelser som inte har tagits upp bland skulderna eller avsättningarna, inklusive löneskatt	22	3 811	3 893
Övriga ansvarförbindelser	23	246	239

Kassaflödesanalys

KASSAFLÖDESANALYS, (miljoner kronor, exklusive orealiserade kursförändringar¹⁾)

	Not	2023	2024
DEN LÖPANDE VERKSAMHETEN			
Årets resultat		- 396	- 162
<i>Justering av ej rörelsekapitalpåverkande poster</i>			
Avskrivningar	4	209	232
Avsättningar, förändring	19	616	867
Realisationsvinst/-förlust anläggningstillgångar		- 21	- 4
Orealiserade kursförändringar	7	- 307	- 107
Medel från den löpande verksamheten före förändring av rörelsekapital		102	827
Förändring av rörelsekapital exkl. likvida medel			
Förändring av förråd (ökning -, minskning +)	13	- 23	- 14
Förändring av kortfristiga fordringar (ökning -, minskning +)	14, 15	30	+ 140
Förändring av kortfristiga skulder (ökning +, minskning -)	21	- 20	+ 152
Kassaflöde från den löpande verksamheten		89	1 105
INVESTERINGSVERKSAMHETEN			
Investeringar i anläggningstillgångar (exklusive finansiell leasing)	25	- 565	- 461
Försäljning av anläggningstillgångar	26	23	4
Förvärv av finansiella tillgångar		- 58	- 5
Kassaflöde från investeringsverksamheten		- 601	- 462
FINANSIERINGSVERKSAMHETEN			
Nyupptagna lån		-	350
Amortering av skulder för finansiell leasing			4
Ökning/minskning av långfristiga fordringar	12	1	1
Erhållna offentliga investeringsbidrag	20	0	9
Kassaflöde från finansieringsverksamheten		1	364
ÅRETS KASSAFLÖDE	27	-511	1 008
Likvida medel vid årets början¹		4 176	3 665
Likvida medel vid årets slut¹		3 665	4 673
<i>Varav kapitalförvaltning pensionsmedelsportfölj exklusive orealiserad värdeförändring, belopp vid periodens slut.</i>		3 248	3 708

1) Kassa och bank samt kortfristiga placeringar, justerat för orealiserade kursförändringar.

Kassaflödet 2024 uppgick till 1 008 miljoner kronor, och likvida medel vid årets slut var därmed 4 673 miljoner kronor. Av de likvida medlen utgör 3 708 miljoner bokfört värde för medel i regionens långsiktiga kapitalförvaltning.

EKONOMISK REDOVISNING

Redovisningsprinciper återfinns under kapitlet Noter, sid 55 i årsredovisningen.

Hälso- och sjukvårdens köp av tjänster från bemanningsföretag

TJÄNSTEKÖP FRÅN BEMANNINGSFÖRETAG, miljoner kronor

Verksamhet	Utfall 2022	Utfall 2023	Utfall 2024	Budget 2024
Primärvård	113	145	112	99
Specialiserad somatisk vård	309	569	422	377
Specialiserad psykiatrisk vård	42	54	45	45
Tandvård	4	5	4	4
Summa	469	773	583	525

Kostnaderna för köp av tjänster från bemanningsföretag är fortsatt höga, även om en nedgång kan ses. Under andra avsnitt (sid 23 resp. sid 26f) återges olika perspektiv utifrån pågående arbete, ett långsiktigt och strukturerat arbete som intensifierats 2024.

Köpt sjukvård

Framtagna vårdprogram reglerar vilken vård som ska bedrivas på riks- och regionnivå.

RIKSSJUKVÅRD, miljoner kronor

Verksamhet	Utfall 2022	Utfall 2023	Utfall 2024	Budget 2024
Primärvård	16	18	19	17
Specialiserad somatisk vård	229	269	244	249
Specialiserad psykiatrisk vård	15	19	22	16
Summa	260	306	285	282

Kostnaden för köpt rikssjukvård har minskat något inom den specialiserade somatiska vården, och ligger i övrigt ungefär i nivå med föregående år.

REGIONSJUKVÅRD, miljoner kronor

Verksamhet	Utfall 2022	Utfall 2023	Utfall 2024	Budget 2024
Specialiserad somatisk vård	412	426	524	428
Specialiserad psykiatrisk vård	5	5	4	4
Summa	417	431	529	433

Kostnaden för köpt regionsjukvård ligger betydligt högre jämfört med 2023. Kostnaden för region-sjukvård kan variera mellan olika år och beror på ett flertal parametrar såsom andelen svåra fall och den egna kapaciteten, där den sistnämnda är beroende av bemanningssituationen.

Läkemedel

Den kraftiga ökning av läkemedelskostnaderna som syntes 2023 har fortsatt under 2024, i linje med läkemedelsbudget och förväntad utveckling. Under 2024 har Västernorrlands läkemedelskostnader ökat med + 6,5 procent (riket +8,4 procent) jämfört med 2023, med utfall exkluderat för rabatter och diabeteshjälpmedel.

Cancerläkemedel har ökat mest i kostnad de senaste åren och har med det blivit den totalt dyraste läkemedelsgruppen, men under 2024 har kostnadsökningen avtagit. Kostnaderna för immunsuppressiva medel, som tidigare var den dyraste läkemedelsgruppen, har åter ökat med +4,2 procent (riket +2,9 procent) under 2024.

Inom diabetesområdet återfinns flera nya läkemedel med ökande användning. Med anledning av restproblematik har denna kostnadsökning under 2023 och 2024 inte varit lika hög som förväntat. Kostnaderna för diabetestekniska hjälpmedel har länge ökat kraftigt på grund av nya produkter för kontinuerlig blodsockermätning, men har sedan något år tillbaka börja plana ut. Under 2024 syntes dock en ökande trend igen (+14 procent) jämfört med 2023.

LÄKEMEDELKOSTNADER, miljoner kronor¹

	Utfall 2022	Utfall 2023	Utfall 2024	Budget 2024	Förändring 2023/2024
Primärvård	348	364	393	403	29
Specialiserad somatisk vård	752	818	853	876	35
Specialiserad psykiatrisk vård	49	53	58	57	5
Summa läkemedel	1 149	1 235	1 304	1 336	69

1) Inklusive diabeteshjälpmedel och rabatter, utan hänsyn till statens ändrade princip för bidraget för täckande av läkemedelskostnader och läkemedelsrabatter.

Not: Kostnaderna följer länsverksamhetsindelningen. I specialiserad psykiatrisk vård ingår därmed läkemedelskostnader för Barn- och ungdomspsykiatrisk klinik (BUP), Vuxenpsykiatrisk klinik och Rättpsykiatriska regionkliniken.

Vårdval Västernorrland

UTBETALD ERSÄTTNING¹ PRIMÄRVÅRDEN, miljoner kronor

	Utfall 2022	Utfall 2023	Utfall 2024	Budget 2024
Regiondrivna hälsocentraler	831	868	927	934
Privat drivna vårdcentraler	507	533	567	570
TOTALT	1 338	1 401	1 494	1 504

1) Avser kapiteringsersättning (ersättning kopplad till listade patienter), ersättning för prestation, glesbygdsersättning samt ersättning för läkemedel.

Överskottet på 10 mnkr jämfört med budget, kan i hög utsträckning hänföras till överskott för vårdpeng, folkhälsa och läkemedel. Vårdpengen (den summa pengar som en hälso-/vårdcentral får per listad patient och år) ger överskott (5,9 mnkr) beroende på ett lägre antal listade invånare 2024 jämfört med budgeterat.

Inom folkhälsa är det ersättningen för preventionssamordnaren som visar ett överskott (1,6 mnkr) med anledning av att det är en målbaserad ersättning och avdrag har gjorts för ej uppfyllda mål. Preventionssamordnarens uppdrag handlar t.ex. om samordning av insatser till enskilda personer samt ge stöd till verksamheter i arbetet med levnadsvanor.

För läkemedelsbudgeten beror överskottet (4,7 mnkr) till stor del på restnoteringar av diabetesläkemedel. Gällande glesbygdsersättningen så ger den ett underskott (-2,5 mnkr) på helår då fler vårdcentraler har kvalificerat sig för ersättningen.

Primärvården har sedan 2021 en ändrad ersättningsmodell där den rörliga besöksersättningen är omvandlad till fast ersättning utifrån listning. Även patientavgifter, som tidigare var en del av den rörliga besöksersättningen, återtas från verksamheten och delfinansierar den fasta ersättningen. Noteras bör att tabellen ovan, inte visar de återtagna patientavgifterna, som under 2024 uppgick till 50 mnkr.

Tjänsteresor

RESOR I TJÄNSTEN, miljoner kronor

	2022	2023	2024
Resebiljetter och hotell	24,0	26,6	18,0
Traktamente och bilersättningar	3,5	4,0	3,4
Hyra/leasing av transportmedel	8,3	7,5	9,9
Summa	35,8	38,1	31,3

Resekostnaderna har minskat med nära 18 procent. Regionstyrelsen beslutade under hösten 2023 om skärpt restriktivitet gällande icke verksamhetskritiska kostnader, med särskilt fokus på bland annat resor och utbildning.

NOTER TILL ÅRSREDOVISNING 2024

Redovisningsprinciper

Redovisningen har skett i enlighet med lag om kommunal bokföring och redovisning samt rekommendationer från Rådet för kommunal redovisning, om ej annat anges här.

Större riktade statsbidrag redovisas periodiserade över året motsvarande i takt med att prestationerna utförs. Inga särskilda säsongsvariationer eller cykliska effekter noteras som bedöms ha påverkat verksamheten onormalt. Inga extraordinära poster eller jämförelsestörande poster noteras heller.

Översyn har påbörjats av externa hyresavtal för att identifiera om något bör klassificeras som finansiell leasing. Ett avtal har omklassificerats och redovisas som finansiellt från 2024, genom rättelse av fel med omräkning av jämförelsetal för 2023. Detta redogörs för i not 24, sid 64.

Leverantörsfakturer inkomna efter årsskiftet, men hänförliga till år 2024, har skuldbokförts och belastat 2024 om beloppen är väsentliga, det vill säga överstiger 50 000 kronor.

Lön, semesterersättning och övriga löneförmåner har redovisats efter intjänandemetoden. Skuldföring har gjorts av intjänade ej uttagna semesterdagar, okompenserad övertid samt av läkare inarbetad men ej uttagen jour och beredskap. Sociala avgifter har internbokförts i form av generella procentuella personalomkostnadspålägg i samband med bokföringen av lönekostnader. Ersättning för obekvämt arbetstid har inte periodiserats med anledning av att regionen bedömt att storleken för dessa poster i allt väsentligt är detsamma år från år.

Kundfakturer utställda efter årsskiftet, men hänförliga till 2024, har i väsentliga fall fordringsförts som tillkommande fakturering.

Gränsen för investeringar har satts till ett prisbasbelopp (57 300 kr 2024). Avskrivning beräknas på tillgångarnas historiska anskaffningsvärde. Mark och konst skrivs inte av.

AVSKRIVNINGSTIDER ÄR:

Fastigheter (komponentvis)	10, 20, 30 eller 50 år
Markanläggningar	20 år
Medicinteknisk utrustning	3, 5, 7 eller 10 år
IT-utrustning	3 eller 5 år
Inventarier	3, 5, 7 eller 10 år
Fordon	5 eller 7 år

Ett regelverk för komponentavskrivningar tillämpas från 2018, för nya investeringar.

Internränta beräknas på tillgångarnas bokförda restvärde. Räntesatsen för 2024 var 2,5 procent, (1,25 procentenheter högre än 2023).

Av rekommendation R16 från Rådet för kommunal redovisning framgår att enligt 12 kap. 2 § andra stycket LKBR behöver sammanställda räkenskaper inte upprättas för den kommunala koncernen, om samtliga kommunala koncernföretag, såväl var för sig som tillsammans, är utan väsentlig betydelse för kommunen. Regionen har gjort den tolkningen och inte upprättat sammanställda räkenskaper. För dessa verksamheter som bedrivs i andra juridiska personer lämnas däremot en översiktlig beskrivning.

Not 1 Verksamhetens intäkter (miljoner kronor)

	2023	2024
Verksamhetens intäkter enligt resultaträkning	1 541	1 427
- varav vårdavgifter	520	507
- varav försäljningsintäkter	322	334
- varav riktade statsbidrag	608	523
- varav intäkter från avyttring av fastigheter/utrustning	21	2
- varav övriga intäkter	70	62

Verksamhetens intäkter är lägre än 2023, främst gällande riktade statsbidrag.

Not 2 Verksamhetens kostnader (miljoner kronor)

	2023	2024
Verksamhetens kostnader enligt resultaträkning	11 089*	11 333
- varav personalkostnader	5 438	5 760
- varav köpt verksamhet, inköp av material, bidrag	4 503	4 488
- varav övriga verksamhetskostnader	1 148*	1 085

* Jämförelsetal för 2023 är omräknade utifrån rättelse gällande redovisning av leasing/hyresavtal (se sid. 64).

Personalkostnaderna är 6 procent högre än 2023. Av detta utgör en del en ovanligt stor ökning av pensionskostnader. I övrigt har exempelvis kostnad för inhyrd personal minskat.

Not 3 Kostnader för räkenskapsrevision

Den sammanlagda kostnaden för revisorernas granskning av bokföring, delårsrapport och årsredovisning uppgår till cirka 466 000 kronor (år 2023, 498 000 kronor).

Kostnaden avser sakkunniga samt kostnad för förtroendevalda revisorer.

Not 4 Avskrivningar

Avskrivningarna som uppgår till 232 miljoner kronor 2024, är beräknade på anläggningstillgångarnas anskaffningsvärde. Avskrivningstiden är 30 år för tidigare års fastighetsutgifter. För fastighetsutgifter från och med 2018 är avskrivningstiden 10–50 år beroende på komponent. För inventarier, medicinteknisk utrustning, fordon med mera är avskrivningstiden 3–10 år. Från år 2024 ingår även avskrivning för finansiell leasing.

Not 5 Skatteintäkter (miljoner kronor)

	2023	2024
Preliminärt utbetalda skatter	6 734	6 912
Beräknad slutavräkning skatt för året	112	27
Definitiv slutavräkning skatt föregående år	39	-34
Summa skatteintäkter	6 885	6 905

Skatteintäkterna uppgår till 6 905 miljoner kronor, vilket är 20 miljoner kronor högre än 2023, vilket motsvarar endast 0,3 procents ökning. Skattesatsen 2024 var 11,29 kronor (oförändrad). Snittet för riket som helhet var år 2024, 11,67 kronor.

Not 6 Generella statsbidrag och utjämning (miljoner kronor)

	2023	2024
Inkomstutjämning	1 075	1 144
Kostnadsutjämning	388	414
Regleringsbidrag/-avgift	104	177
Bidrag läkemedelsförmånen	897	959
Övriga generella statsbidrag	8	226
Summa generella statsbidrag och utjämning	2 473	2 920

Generella statsbidrag och utjämning har ökat med 5 procent, främst på grund av ett särskilt riktat sektorsbidrag.

Not 7 Finansiella intäkter (miljoner kronor)

	2023	2024
Utdelningar och fondkompensationer	38	56
Bankränta och obligationsränta	17	18
Realisationsvinst vid försäljning av finansiella tillgångar	19	412
Övriga finansiella intäkter	1	1
Orealiserade värdeförändringar	307	107
Summa finansiella intäkter	383	594

De högre finansiella intäkterna 2024 jämfört med 2023 beror främst på den positiva utvecklingen på de finansiella marknaderna, både realiserat och orealiserat.

Not 8 Finansiella kostnader (miljoner kronor)

	2023	2024
Finansiell del av pensionskostnad	357	438
Räntekostnad finansiell leasing	0	4
Realisationsförlust vid försäljning av finansiella tillgångar	11	0
Övriga finansiella kostnader	7*	1
Summa finansiella kostnader	375*	443

* Jämförelsetal för 2023 är omräknade utifrån rättelse gällande redovisning av leasing/hyresavtal (se sid. 64).

Under både 2023 och 2024 har den finansiella delen av pensionskostnaden varit extra hög på grund av uppräknning utifrån inflation.

Not 9 Årets resultat, före och efter balanskravsjusteringar (miljoner kronor)

Regionens avstämning mot kommunallagens balanskrav, miljoner kronor.

	2024
Årets resultat enligt resultaträkningen	-162
Justering för realisationsvinst och realisationsförlust vid försäljning av fastighet	- 4
Justering för realisationsvinst enligt undantagsmöjlighet	-
Reducering marknadsvärdering av finansiella tillgångar	- 107
Årets resultat efter balanskravsjusteringar	- 273
Avsättning till eller användning av medel från resultatutjämningsreserv	-
Årets resultat efter balanskravsjustering 2024	- 273
Synnerliga skäl ej återställa extra ökn pensionskostnad	273
Balanskravsunderskott 2024 att återställa	0

Se även balanskravsutredning, sid. 18.

Not 10 Byggnader och mark (miljoner kronor)

	2023	2024
Ingående ackumulerat anskaffningsvärde	5 044*	5 426
- Årets nyanskaffningar	422	344
- Årets försäljning	-40	-23
- Årets utrangering	-	-
Årets ackumulerade anskaffningsvärde	5 426*	5 746
Ingående ackumulerad värdeminskning	-2 844*	- 2 931
- Årets försäljning	38	23
- Årets utrangering	-	-
- Årets avskrivningar	-125*	-139
Utgående ackumulerad värdeminskning	- 2 931*	-3 047
Utgående bokfört värde	2 495*	2 699
- Varav pågående investeringar	563	523
- Varav byggnader med finansiell leasing	59	55
Genomsnittlig nyttjandeperiod, antal år	28	27

* Jämförelsetal för 2023 är omräknade utifrån rättelse gällande redovisning av leasing/hyresavtal (se sid. 64).

I årets nyanskaffningar ingår ränta under byggtid, med 5 miljoner kronor, avseende pågående nybyggnad av Rättspsykiatrisk regionvårdsklinik.

Not 11 Maskiner och inventarier (miljoner kronor)

	2023	2024
Ingående ackumulerat anskaffningsvärde	1 568	1 691
- Årets nyanskaffningar	143	118
- Årets försäljning	-11	-36
- Årets utrangering	-9	-28
- Omklassificering	0	2
Årets ackumulerade anskaffningsvärde	1 691	1 747
Ingående ackumulerad värdeminskning	-1 269	- 1 337
- Årets försäljning	11	24
- Årets utrangering	9	28
- Årets avskrivningar	-88	-93
Utgående ackumulerad värdeminskning	-1 337	-1 378
Utgående bokfört värde	354	369
- Varav pågående investeringar	4	8
- Varav byggnader med finansiell leasing	0	1
Genomsnittlig nyttjandeperiod, antal år	7	7

Tillgångar med en nyttjandeperiod om minst tre år klassificeras som anläggningstillgång, om värdet överstiger gränsen för mindre värde. Ett prisbasbelopp (57 300 kr, år 2024) används som gräns för bedömning av vad som ska anses vara inventarier av mindre värde, som därmed inte ska aktiveras. Vid anskaffning bedöms nyttjandeperiod och aktuell avskrivningstyp väljs. Anskaffningsvärdet skrivs av linjärt under nyttjandeperioden. Konst skrivs inte av.

Not 12 Finansiella anläggningstillgångar (miljoner kronor)

Regionens finansiella anläggningstillgångar, som uppgår till 120 miljoner kronor, är upptagna till nominellt värde och består av:

	2023	2024
Aktier		
Scenkonst Västernorrland AB	3,0	3,0
Ostkustbanan 2015 AB	0,3	0,3
Andelar		
Kommuninvest	58,4	63,2
Jord- och skogsbruksföreningar	1,0	1,0
Kommunalförbundet Svenskt ambulansflyg	0,2	0,2
Bostadsrätter		
Bostadsrätter	0,9	0,6
Långfristiga fordringar		
Banverket	0,4	0,4
Svenskt ambulansflyg	16,2	15,5
Landstingens ömsesidiga försäkringsbolag	35,5	35,5
Summa	115,8	119,8

Not 13 Förråd och lager (miljoner kronor)

	2023	2024
Tekniska hjälpmedel	20	24
Tekniska hjälpmedel, 3–5 år	103	113
Övriga förråd	4	4
Summa	127	141

Not 14 Kundfordringar

Kundfordringarna har minskat med 4 miljoner kronor till 132 miljoner kronor.

Not 15 Övriga kortfristiga fordringar

	2023	2024
Fordringar hos staten	157	178
Interimsfordringar	520	372
Övriga fordringar	63	54
Summa	740	603

Fordringarna har i jämförelse med 2023 minskat med 136 miljoner kronor. Det är främst upplupna skatteintäkter som minskat.

Not 16 Kortfristiga placeringar, inkl. värdering för marknadsvärdering (miljoner kronor)

	2023	2024
Aktiefonder, marknadsvärde	2 115	2 820
- varav anskaffningsvärde	1 692	2 335
- varav värdering	423	485
Räntefonder, marknadsvärde	1 800	1 763
- varav anskaffningsvärde	1 763	1 680
- varav värdering	37	83
<i>Anskaffningsvärde vid årets slut</i>	<i>3 455</i>	<i>4 016</i>
<i>Orealiserat värde vid årets slut</i>	<i>460</i>	<i>567</i>
Summa kortfristiga placeringar	3 915	4 583

Kortfristiga placeringar har ökat, på grund av både realiserade och orealiserade värdförändringar.

Not 17 Kassa och bank

Regionen hade vid årsskiftet 657 miljoner kronor i tillgodohavanden i bank, kassa och handkassar. Jämfört med 2023 är det en ökning med 447 miljoner kronor.

Regionen har en checkräkningskredit på 100 miljoner kronor. Den är vid årsskiftet outnyttjad.

Not 18 Eget kapital (miljoner kronor)

	2023	2024
Ingående eget kapital	2 527	2 107
- varav justering av eget kapital	- 24*	-
Årets resultat	- 396	- 162
Summa eget kapital	2 107*	1 945
- varav resultatutjämningsreserv	353	353

* Jämförelsetal för 2023 är omräknade utifrån rättelse gällande redovisning av leasing/hyresavtal (se sid.64).

Eget kapital har under 2024 minskat med 162 miljoner kronor.

Not 19 Avsättningar för pensioner (miljoner kronor)

Avsättningar för pensioner för arbetstagare intjänade efter 1997 har beräknats av KPA enligt den blandmodell som är lagreglerad. Avsättningen för året har beräknats till 5 135 miljoner kronor inklusive löneskatt. Förändringen är 867 miljoner kronor, vilket även under 2024 är extra högt med anledning av inflation. Avsatta medel för pensioner redovisas som finansiell omsättningstillgång och understiger avsättningar för pensioner. Pensionsmedlen är placerade enligt den finansiella policyn, se även avsnitt om pensioner sid. 25.

	Inklusive löneskatt
Ingående avsättning 2024-01-01	4 268
- Pensionsutbetalningar	- 129
- Nyintjänad pension	+ 562
- Ränte- och basbeloppsuppräkring	+ 437
- Övrigt	- 4
Utgående avsättning 2024-12-31	5 135
<i>Utredningsgrad i procent</i>	<i>94</i>

Not 20 Långfristiga skulder

	2023	2024
Lån i banker och kreditinstitut (Kommuninvest)	0	350
Långfristig leasingsskuld	83*	80
Förutbetalda investeringsbidrag	34	42
Summa	117*	472

* Jämförelsetal för 2023 är omräknade utifrån rättelse gällande redovisning av leasing/hyresavtal (se sid 64).

Under året har lån upptagits för byggnad av ny Rättspsykiatrisk regionvårdsklinik. Nuvarande lån har en genomsnittsränta på 2,83 procent.

Not 21 Kortfristiga skulder (miljoner kronor)

Kortfristiga skulder uppgår till 1 752 miljoner kronor med följande poster:

	2023	2024
Leverantörsskulder	411	523
Upplupna skatter	80	85
Upplupna arbetsgivaravgifter	84	91
Semesterlöneskuld med mera	362	360
Upplupna pensionskostnader	201	238
Interimsskulder, övrigt	463	457
Summa	1 601	1 752

Regionen har checkräkningskredit beviljad med en total låneram på 100 miljoner kronor. Krediten löper med rörlig ränta på använda medel. Denna är endast nyttjad under 5 dagar i januari.

Not 22 Pensionseskuld, pensionsförpliktelse

Pensionseskulden för pensionsförmåner intjänade före 1998 för pensionstagare, arbetstagare och förtroendevalda beräknas vid årsskiftet till 3 893 miljoner kronor inklusive löneskatt. Skuldens storlek har beräknats av KPA.

Pensionseskulden kan något förenklat sägas vara den summa som, tillsammans med avsättningen till pensioner vilken redovisas i balansräkningen, skulle behöva sättas in på banken för att klara framtida pensionsutbetalningar till nuvarande pensions- och arbetstagare.

SPECIFIKATION PENSIONS-FÖRPLIKTELSE

	2023	2024
Pensionstagare	2 525	2 694
Förtroendevalda	0	0
Arbetstagare	249	202
Avgångna (personer som slutat sin anställning)	293	237
Löneskatt	744	760
Summa	3 811	3 893

Not 23 Övriga ansvarsförbindelser, borgensåtaganden

Regionen har ingått en solidarisk borgen om 8 000 miljoner kronor såsom för egen skuld för AB Transitio avseende finansiering av spårfordon. Borgensåtagandet är enligt avtal begränsat till den del det delägda bolaget Västernorrlands läns Trafik AB beställt genom AB Transitio. Omfattningen av borgensåtagandet uppgår till 212 miljoner kronor.

Regionen har ingått en solidarisk borgen såsom för egen skuld för Kommuninvest i Sverige AB:s samtliga nuvarande och framtida förpliktelser. Samtliga 296 kommuner och regioner som per 2024-12-31 var medlemmar i Kommuninvest Ekonomisk förening har ingått likalydande borgensförbindelser.

Mellan samtliga medlemmar i Kommuninvest Ekonomisk förening har ingåtts ett regressavtal som reglerar fördelningen av ansvaret mellan medlemmarna vid ett eventuellt ianspråktagande av ovan nämnd borgensförbindelse. Enligt regressavtalet ska ansvaret fördelas, dels i förhållande till storleken på de medel som respektive medlemskommun lånat av Kommuninvest i Sverige AB, dels i förhållande till storleken på medlemmarnas respektive insatskapital i Kommuninvest Ekonomisk förening.

Vid en uppskattning av den finansiella effekten av Region Västernorrlands ansvar enligt ovan nämnd borgensförbindelse, kan noteras att per 2024-12-31 uppgick Kommuninvest i Sverige AB:s totala förpliktelser till 601 096 miljoner kronor och totala tillgångar till 603 917 miljoner kronor. Region Västernorrlands andel av de totala förpliktelserna uppgick till 743 miljoner kronor och andelen av de totala tillgångarna uppgick till 697 miljoner kronor.

Regionen har tillsammans med övriga tre regioner som är delägare i Norrtåg AB ingått en borgen för Norrtåg AB:s kontraktskredit i Svenska Handelsbanken om 30 miljoner kronor av vilket Region Västernorrland svarar för 7,5 miljoner kronor.

Som försäkringstagare i Landstingens Ömsesidiga Försäkringsbolag har regionen ett åtagande att täcka eventuella förluster. Åtagandet kan uppgå till 10 gånger premien. För 2024 är den årliga premien 28 miljoner kronor.

Not 24 Redovisning av leasingavtal (miljoner kronor)

En översyn av hyresavtal har påbörjats. Ett avtal har efter genomgång bedömts som finansiellt, och redovisningen har justerats för det under 2024. Jämförelsetal för 2023 har räknats om.

FINANSIELL LEASING

	2023	2024
Fast egendom (hyresavtal)		
Totala minimileaseavgifter	115	108
Framtida finansiella kostnader	- 32	- 28
Nuvärde minimileaseavgifter	83	80
Därav förfall inom 1 år	4	4
Därav förfall inom 1-5 år	17	18
Därav förfall senare än 5 år	63	58
Lös egendom (fordon)		
Totala minimileaseavgifter	0,6	0
Framtida finansiella kostnader	- 0,1	0
Nuvärde minimileaseavgifter	0,5	0
Därav förfall inom 1 år	0,1	0
Därav förfall inom 1-5 år	0,5	0
Därav förfall senare än 5 år	0,0	0

Regionens framtida åtagande för operationella leasingavtal inklusive hyresavtal för lokaler omfattar cirka 67 miljoner kronor i årlig kostnad för 2025. Det totala framtida förfallobeloppet kan beräknas till 299 miljoner kronor.

OPERATIONELL LEASING

	2023	2024
Fast egendom (hyresavtal)		
<i>Framtida minimileaseavgifter förfaller enligt följande:</i>		
Inom 1 år	58	59
Inom 1-5 år	145	132
Senare än 5 år	85	87
Lös egendom (fordon, inventarier, röntgenutrustning)		
<i>Framtida minimileaseavgifter förfaller enligt följande:</i>		
Inom 1 år	9	8
Inom 1-5 år	15	11
Senare än 5 år	3	2

Not 25 Investeringar

Beloppet hämtas från investeringsredovisningen, se sid 67.

Not 26 Försäljning av anläggningstillgångar

Beloppet avser försäljning av utrangerad utrustning.

Not 27 Årets kassaflöde

Kassa, bank och de kortfristiga placeringarna har under året ökat med 1 008 miljoner kronor och uppgår vid årsskiftet till 4 673 miljoner kronor, exklusive orealiserade kursförändringar. Av detta utgör 3 708 miljoner kronor (föregående årsskifte 3 248 miljoner kronor) kapitalförvaltning pensionsmedelsportfölj exklusive orealiserad värdeförändring.

Not 28 Särredovisning

Särredovisning upprättas för Folktandvårdens verksamhet. Det ska möjliggöra extern insyn i konkurrensförhållandet mellan offentlig och privat tandvård, för att uppnå transparens i konkurrensutsatt verksamhet. Den finns tillgänglig via regionens diarium.

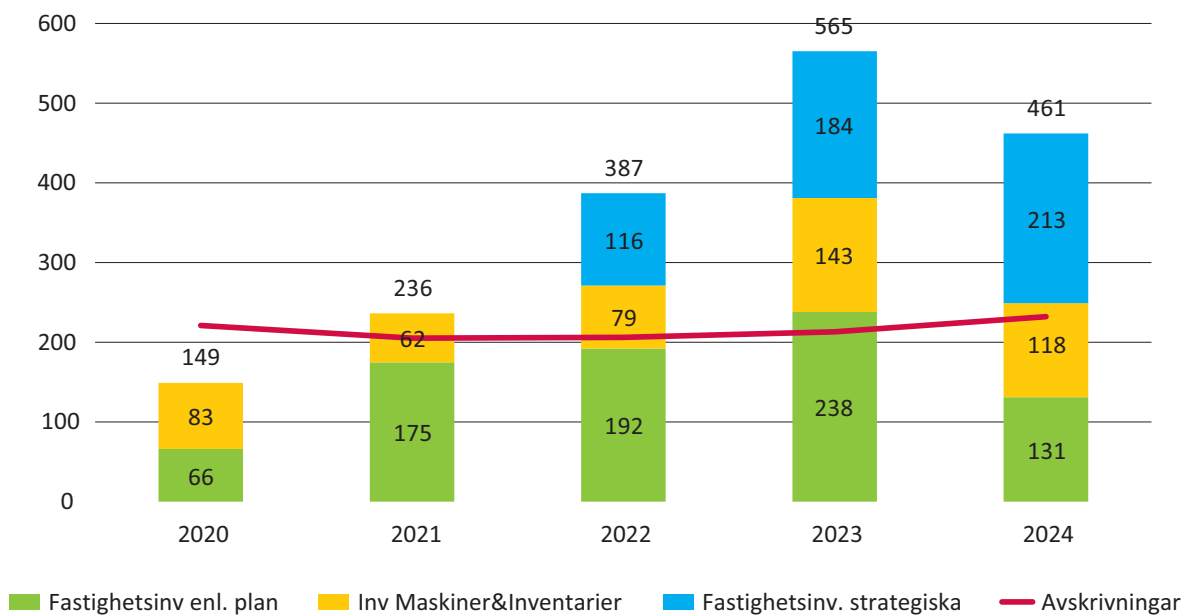
INVESTERINGAR

Den specifika Driftredovisningen (resultat per ansvarsområde) återfinns på sid 46 i årsredovisningen, under kapitlet Ekonomisk analys & redovisning.

Regionens långsiktiga investeringsstrategi är att den årliga nivån på återinvesteringar, över tid, motsvarar avskrivningskostnaderna. Beslut om strategiska investeringar kan tillåtas om rationaliserings-effekten är dokumenterad eller om investeringen genomförs i strategiskt syfte för att nå regionens mål.

Investeringarna 2024 har skett i fastigheter med 344 miljoner kronor, och i medicinteknisk utrustning, fordon med mera med 118 miljoner kronor. De totala investeringarna 2024 på 461 miljoner kronor är betydligt högre än avskrivningarna, till följd av 204 miljoner kronor avseende den strategiska investeringen i utbyggnaden av Rättspsykiatriska regionkliniken Nacksta. Utfallet är dock lägre än totalt beslutad investeringsbudget, till följd av såväl förseningar i upphandling som i genomförande av fastighetsprojekt.

INVESTERINGAR OCH AVSKRIVNINGAR

Investeringsredovisning

REGIONENS INVESTERINGSUTGIFT PER NÄMND OCH FÖRVALTNING, miljoner kronor*

	Utfall 2023	Utfall 2024	Budget 2024
Regionala utvecklingsnämnden	0	0	0
varav Regional utveckling	0	0	0
Hälso- och sjukvårdsnämnden	129	107	164
varav Länssjukvårdsområde Somatik	117	99	141
varav Länssjukvårdsområde Psykiatri och habilitering	0	0	1
varav Närsjukvårdsområde Söder	4	5	5
varav Närsjukvårdsområde Väster	2	1	2
varav Närsjukvårdsområde Norr	2	0	1
varav Rättspsykiatriska regionkliniken	0	1	1
varav Folk tandvården	4	1	9
varav Patientsäkerhet, utveckling och forskning	0	0	5
Regionstyrelsen	16	12	16
varav Regionledningsförvaltningen	16	12	16
Fastighetsinvesteringsplan, projekt**	420	343	488
varav inventarier	6	6	0
varav fastigheter	414	337	488
Summa investeringsutgifter	565	461	668

* Övriga nämnder som inte upptas i tabellen har inga investeringsposter under aktuella år.

** Fastighetsinvesteringsplan innefattar större projekt, främst ny-, till- och ombyggnad av fastigheter.

Den av Regionfullmäktige i november 2024 beslutade investeringsbudgeten uppgick till totalt 584 miljoner kronor varav fastighetsinvesteringar utgjorde 478 miljoner kronor (efter avdrag för investeringsbidrag 9,5 miljon kronor). Strategiska fastighetsinvesteringar uppgick till 302 miljoner kronor där merparten (300 miljoner kronor) utgjordes av den pågående utbyggnaden av Rättspsykiatriska Regionkliniken Nacksta.

Budgeten för inventarier uppgick ursprungligen till 106 miljoner kronor. I februari 2025 godkände Regionfullmäktige en kompletteringsbudget avseende inventarier om ytterligare 74 miljoner kronor. Bakgrunden till detta var såväl förseningar i genomförande av upphandlingar som slutförande av ett antal investeringar. Av de i kompletteringsbudgeten ingående objekten beslutades att 20 miljoner kronor skulle vara föremål för särskild prövning av Regionstyrelsen före beslut om genomförande.

REGIONENS INVESTERINGSUTGIFT PER HUVUDVERKSAMHETSOMRÅDE, miljoner kronor

	Investeringsutgift
Primärvård	10
Specialiserad somatisk vård	119
Specialiserad psykiatrisk vård	205
Tandvård	1
Övrig hälso- och sjukvård	11
Serviceverksamheter med mera*	114
Summa investerat	461

* Medicinsk service (ex operation, intensivvård, laboratorium och röntgen), samt fastighetsförvaltning.

Regionens investeringsutgifter är främst inriktade på specialiserad somatisk vård, samt medicinsk service såsom operation, intensivvård, laboratorium och röntgen. Under 2024 har om- och tillbyggnad av Rättspsykiatrisk regionklinik fortsatt.

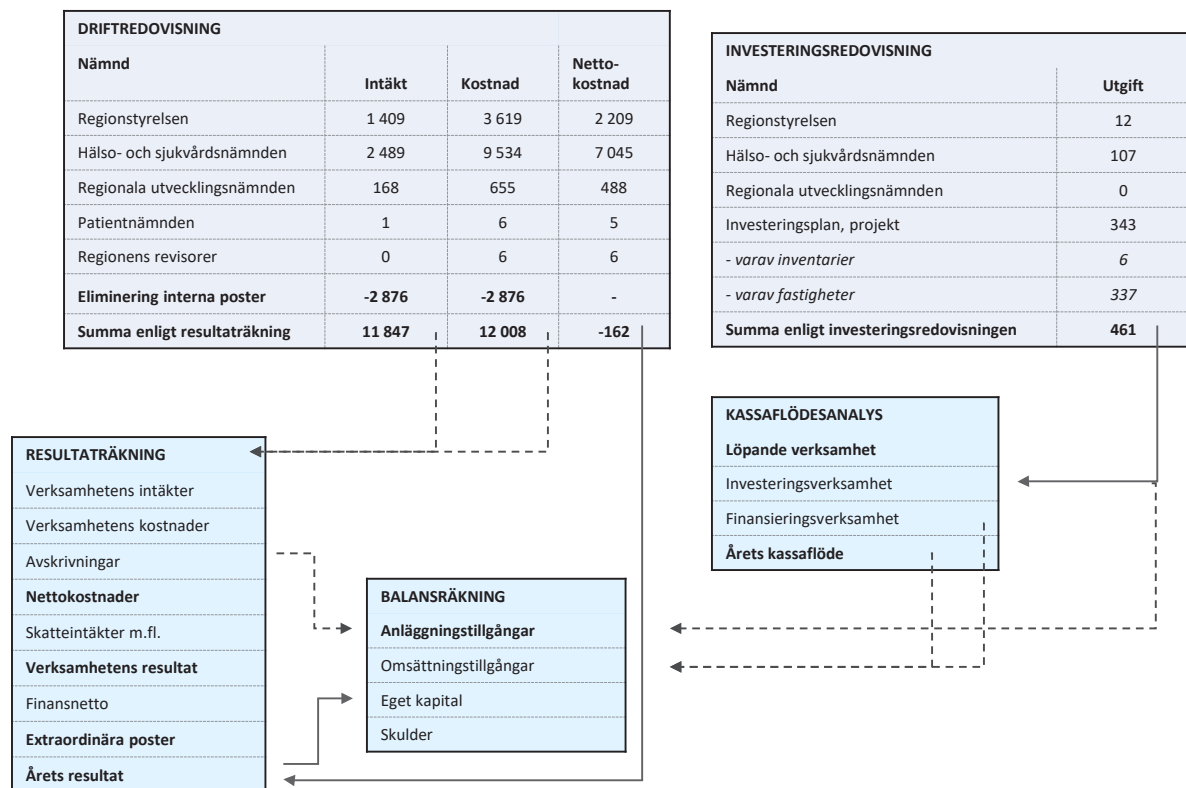
EXEMPEL PÅ STÖRRE INVESTERINGAR, miljoner kronor

	Utfall 2024	Budget 2024*	Total ram*	Total beräknad utgift**
Lungmottagning, Sundsvall	2	3	24	25
Dagvård och dialys Örnsköldsvik	10	12	46	46
Ombyggnad operationscentrum Örnsköldsvik	61	65	264	313
Ätstörningsenhet Sundsvall	4	5	0	27
Administrativa lokaler, inklusive Regionens Hus Härnösand	9	2	172	163
Nybyggnad Hälsocentral Själeavad	9	12	69	61
Vårdlokaler Nacksta, Rättspsykiatriska Regionkliniken	204	300	607	607
Övrigt	162	269	-	-
Investeringar totalt, fastigheter och utrustning	461	668	-	-

* Inkl. tillkommande kompletteringsbudget från överskjutande medel 2023 för fastighetsinvesteringar, och exkl. investeringsbidrag. Förskjutningar har skett i tid för utfallen mellan olika projekt.

** Avser investeringens totala beräknade utgifter, över den totala projektiden, kan vara före och/eller efter 2024.

ÖVERSIKTIG BESKRIVNING AV DRIFT- OCH INVESTERINGSREDOVISNINGENS SAMBAND MED ÅRSREDOVISNINGENS ÖVRIGA DELAR

Not: Pilarna ska påvisa sambanden mellan olika delar i årsredovisningens ekonomiska redovisning; *Heldragen pil* = slutsummering som motsvarar poster i vardera tabell. *Streckad pil* = värdet av den enskilda posten påverkar posten i nästa tabell.

Bilden visar totalt fem tabeller, där sambandet mellan dessa överskådligt illustreras genom pilar mellan dem.

Både intäkter och kostnader från driftredovisningen, får påverkan på resultaträkningen samt att Driftredovisningens summerade nettokostnad motsvarar resultaträkningens Årets resultat, vilket visas med en streckad pil däremellan.

Resultaträkningens post Avskrivningar påverkar Balansräkningens post med Anläggningstillgångar, vilket illustreras med en streckad pil.

En heldragen pil, visar därtill, att resultaträkningens Årets resultat, motsvarar posten som syns i Balansräkningens Eget kapital.

Investeringsredovisningens totalsumma, motsvarar Kassaflödesanalysens post för investeringsverksamhet vilket syns i bilden som en heldragen pil, liksom att samma totalsumma också påverkar Balansräkningens Anläggningstillgångar vilket i sin tur syns genom en streckad pil.

Från Kassaflödesanalysen visar bilden, genom två streckade pilar, att utfallet från Finansieringsverksamhet och från Årets kassaflöde, påverkar Balansräkningens Omsättningstillgångar.

MILJÖ OCH HÅLLBARHET

Region Västernorrland är certifierad enligt ISO 14 001, där samtliga verksamheter i länet som bedrivs i förvaltningsform omfattas. Miljöledningssystemet prövades 2024, med resultatet att Region Västernorrland fortsatt ska verka inom certifieringen.

Policyn för organisationens miljöarbete reviderades 2024. Denna lade samtidigt grunden för kommande strategiarbete som ska omfatta struktur och målsättningar för områdena miljö, klimat och energi. Strategin, som ska omfatta hela organisationen, beräknas kunna färdigställas andra halvåret 2025. Strategin ska stärka förutsättningarna för ett effektivt och ändamålsenligt arbete, och fokus kommer att riktas mot områden och insatser som har störst miljöpåverkan. Ett långsiktigt arbete behöver säkras.

Hållbarhetsplanen och Klimatbudgeten

Arbeten för hållbarhetsplanens målsättningar samt med klimatbudgeten har fortgått. Genomförandet har dock inte gått i den takt som krävts och planens målsättningar har inte nåtts vid årets slut 2024. Orsaker har identifierats bland annat till den samlade genomförandekraften i organisationen under åren 2020–2024, olika faktorer som föranlett fördröjningar och omprioriteringar i verksamheter. Det kan också konstateras att den ”röda tråden” från hållbarhetsplan till verksamheters och enheters planering, till viss del saknats eller varit otydlig. Närmare utfall från hållbarhetsplanens delmål samt Energiförbrukningen, presenteras i bilagan *Fördjupad redovisning*.

Hållbarhetsarbetet har efter planens upphörande 2024, kopplats till organisationens målstyrningsstruktur och de övergripande målsättningarna ingår i regionplanen 2025. Det innebär att regionens tre förvaltningar behöver planera och budgetera för arbetet inom miljö-, energi- och klimatområdet, samt följa upp detta inom gängse strukturer.

Hållbara inköp och upphandling inom Region Västernorrland

Ett mycket viktigt, påverkansbart, område i regionens hållbarhetsarbete handlar om processer vid inköp och upphandling. Under året har totalt 20 uppföljningar skett utifrån ställda krav inom hållbarhet i leverantörsavtal, med två avvikelser i resultat. Uppföljning av kraven främjar sund konkurrens. Härtill har tre betydande upphandlingar startats under året, inom förbrukningsmaterial, tvätt och textil samt entreprenad inom byggnation.

Uppförandekod och kontraktsvillkor för hållbara leveranskedjor har lanserats av nationella kansliet för hållbar upphandling och antagits av samtliga 21 regioner.

Energikontoret Västernorrland – Cirkulär ekonomi och resurseffektivitet

Två projekt har lanserats under året, som syftar till att främja cirkulär ekonomi och resurseffektivitet hos näringslivet i Västernorrland. Båda projekten drivs av Energikontoret Västernorrland. *Ramprojekt cirkulär ekonomi* erbjuder företagsstöd för små och medelstora företag. Projektet planeras pågå till 2027. Parallellt genomförs också en förstudie fram till oktober 2025, *Resurseffektivt Västernorrland*, som syftar till att accelerera näringslivets cirkulära omställning.

BEGREPPSFÖRKLARINGAR

Anläggningstillgång:

Tillgång avsedd för stadigvarande innehav såsom fastigheter och inventarier.

Ansvarsförbindelse:

Pensionsskuld som uppkom före 1998, visas som en ansvarsförbindelse inom linjen, det vill säga utanför balansräkningen.

Avskrivningar:

Planmässig värdeminskning av anläggningstillgångar.

Avvikelse:

Händelse som medfört, eller som hade kunnat medföra, något oönskat.

Balansräkning:

Visar ekonomisk ställning vid årets slut uppdelat på tillgångar, eget kapital, avsättningar och skulder.

Civilsamhället:

Sveriges riksdag definierar det civila samhället som en arena, skild från staten, marknaden och det enskilda hushållet, där människor, grupper och organisationer agerar tillsammans för gemensamma intressen.

Eget kapital:

Regionens totala kapital består av anläggningsskapital (bundet kapital i anläggning med mera) och rörelsekapital (fritt kapital för framtida drift och investeringsändamål).

Diagnosrelaterade grupper (DRG):

DRG är ett verktyg för att gruppera vårdkontakter till större medicinskt relevanta och kostnadsmässigt lika grupper. Vårdkontakter kan viktas med avseende på resurstyngd, med hjälp av uppgifter från Socialstyrelsen och Sveriges kommuner och regioner. Prestationen utgörs av summerade viktade vårdtillfällen och besök, och uttrycks i så kallade DRG-poäng.

Finansnetto:

Skillnaden mellan finansiella intäkter och finansiella kostnader. Vanliga delposter är ränteintäkter, räntekostnader, utdelningar, kapitalvinster och kapitalförluster på aktier samt valutakursdifferenser. Från 2019 ingår realiserade värdeförändringar på kortfristiga placeringar.

God ekonomisk hushållning:

Kommuner och regioner ska ha en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet och i sådan verksamhet som bedrivs genom andra juridiska personer. Fullmäktige ska besluta om riktlinjer för god ekonomisk hushållning för kommunen eller regionen. För verksamheten ska anges mål och riktlinjer, respektive att det för ekonomin ska anges finansiella mål, som är av betydelse för en god ekonomisk hushållning.

Hållbar utveckling:

Utveckling som tillgodoser dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillgodose sina behov. Det finns tre dimensioner av hållbar utveckling; Miljömässig hållbarhet innefattar allt som har med jordens ekosystem att göra. Den sociala hållbarhetsdimensionen handlar till stor del om välbefinnande, rättvisa, makt, rättigheter och individens behov samt den ekonomiska hållbarheten, dvs hur ekonomin kan utvecklas utan att miljö eller den sociala utvecklingen påverkas negativt.

Interimsfordring/interimsskuld:

Fordringar och skulder som bokas upp för att hänföra intäkter och kostnader till rätt period/räkenskapsår. De består av förutbetalda kostnader och upplupna intäkter, samt förutbetalda intäkter och upplupna kostnader.

Internränta:

Kalkylmässig kostnad för det kapital (bundet i anläggnings- och omsättningstillgångar) som används inom en viss verksamhet.

Investeringsredovisning:

Redovisar det gångna årets investeringsverksamhet.

Kassaflödesanalys:

Visar hur årets drift-, investerings- och låneverksamhet med mera bidragit till förändringen av de tillgängliga medlen, dvs kassa, bank samt kortfristiga placeringar.

Kompetensförsörjning:

Process i organisationen för att fortlöpande säkerställa rätt kompetens för att nå verksamhetens mål och tillgodose dess behov.

Kortfristiga fordringar och skulder:

Fordringar och skulder som förfaller till betalning inom ett år från balansdagen.

Likviditet/Likvida medel:

Betalningsberedskap på kort sikt (förmåga att betala skulder i rätt tid).

Långfristiga skulder:

Skulder som förfaller till betalning senare än inom ett år.

Medelskattkraft:

Beräknat genomsnitt av skattekronor per invånare i riket.

Nettoinvesteringar:

Investeringsutgifter efter avdrag för investeringsbidrag med mera.

Nyckeltal:

Mäter förhållandet mellan två storheter.

Omsättningstillgångar:

Tillgång som beräknas innehas kortvarigt, exempelvis bankmedel, förråd och kundfordringar.

Redovisning:

Information som kan kvantifieras i antal eller belopp och som är avsedd för styrning och uppföljning av verksamheten.

Resultaträkning:

Redovisning av samtliga intäkter och kostnader samt förändring av eget kapital.

Resultatutjämningsreserv/Resultatreserv:

Det fanns enligt kommunallagen en möjlighet att reservera delar av ett positivt resultat i en resultatutjämningsreserv (RUR). Denna reserv kan sedan användas i balanskravsutredningen främst för att utjämna intäkter över en konjunkturcykel. Från år 2024 finns i stället möjlighet att reservera medel till en resultatreserv (RER).

Skattekrona:

Den beskattningsbara inkomsten räknad i hundratal kronor.

Skatteutjämningsbidrag:

Bidrag från staten till kommuner och regioner för att utjämna skillnader i deras ekonomiska förutsättningar att lämna invånarna likvärdig lagstadgad service. Systemet syftar till att utjämna skillnader både i fråga om kostnader och intäkter mellan kommuner och mellan regioner.

Soliditet:

Andelen eget kapital i procent av de totala tillgångarna, dvs graden av egna finansierade tillgångar.

Utdebitering:

Det skatteuttag som görs från exempelvis regionen i form av regionskatt. Anges i kronor och ören per skattekrona.

Utfall:

Redovisning hänförlig till viss tidsperiod.

Volymförändring:

Mått på verksamhetsförändring i fasta priser, justerat för inflation.

REVISIONSBERÄTTELSE FÖR ÅR 2024

Vi, av fullmäktige utsedda revisorer, har granskat den verksamhet som bedrivits i styrelse, nämnder och fullmäktigeberedningar och genom utsedda lekmannarevisorer den verksamhet som bedrivits i regionens företag.

Styrelse, nämnder och beredningar ansvarar för att verksamheten bedrivs enligt gällande mål, beslut och riktlinjer samt de lagar och föreskrifter som gäller för verksamheten. De ansvarar också för att det finns en tillräcklig intern kontroll och återredovisning till fullmäktige.

Revisorerna ansvarar för att granska verksamhet, intern kontroll och räkenskaper samt att pröva om verksamheten har bedrivits enligt fullmäktiges uppdrag och mål samt de lagar och föreskrifter som gäller för verksamheten.

Granskningen har utförts enligt kommunallagen, god revisionssed i kommunal verksamhet och regionens revisionsreglemente. Granskningen har genomförts med den inriktning och omfattning som behövs för att ge en rimlig grund för bedömning och ansvarsprövning.

Vår sammantagna bedömning är att *Hälso- och sjukvårdsnämnden* har i huvudsak bedrivit verksamheten på ett från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Nämnden redovisar för år 2024 ett underskott på - 232 mnkr, vilket kan jämföras med budgeten på - 450 mnkr. Resultatet har samtidigt påverkats av ett sektorsbidrag till hälso- och sjukvården med 151 mnkr. Handlingsplanerna för att reducera kostnader har i övrigt inte uppnåtts fullt ut. Vi bedömer vidare att verksamheten inte har bedrivits på ett fullt ut ändamålsenligt sätt, bland annat med anledning av redovisad måluppfyllelse. Vidare är tillgängligheten till vården inte tillfredsställande. Vi bedömer att nämndens interna kontroll inte har varit tillräcklig, bland annat gällande handlingsplanerna för kostnadsreduceringar. I övrigt anser vi att det är en allvarlig brist att hanteringen av delegationsbeslut inte har säkerställts. Det är även en allvarlig brist att plan för informationshantering inte har upprättats.

Vår sammantagna bedömning är att *Regionala utvecklingsnämnden* har bedrivit verksamheten på ett från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Vi bedömer vidare att verksamheten har bedrivits på ett i huvudsak ändamålsenligt sätt. Det finns samtidigt mål som baseras på kvalitativa bedömningar, vilka vi inte kan värdera. Vi bedömer att den interna kontrollen inte har varit fullt ut tillräcklig. Vi anser bland annat att det är en brist att hanteringen av delegationsbeslut inte har säkerställts samt att det är en allvarlig brist att plan för informationshantering inte har upprättats.

Vår sammantagna bedömning är att *Regionstyrelsen* har bedrivit verksamheten på ett från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Vi bedömer vidare att verksamheten har bedrivits på ett i huvudsak ändamålsenligt sätt. Vi bedömer att styrelsens interna kontroll inte har varit fullt ut tillräcklig, bland annat avseende hanteringen av delegationsbeslut. Det behöver även säkerställas att beslut fattas på behörig nivå, bland annat gällande beslut som rör andra nämnder. Den interna kontrollen för att förebygga välfärdsbrottslighet är vidare inte tillräcklig. Vi anser i övrigt att det är en brist att regionstyrelsen i egenskap av arkivmyndighet inte har utövat tillsyn över hanteringen av allmänna handlingar inom regionen samt att det är en allvarlig brist att plan för informationshantering inte har upprättats.

Vi ser med oro att Regionstyrelsen föreslagit Regionfullmäktige att inte återställa den del av det negativa balanskravsresultatet för 2024 som hänförs till inflationens extra påverkan på pensionskostnaderna, 272 mnkr. Vi kan inte se att de skäl som anförs faller inom ramen för kommunallagens intentioner. Även om en ändamålsenlig verksamhet är viktig att säkerställa, ser vi med oro på konsekvenserna för regionens ekonomi om underskott inte återställs.

Vi bedömer att *Patientnämnden* i huvudsak har bedrivit verksamheten på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt och att den interna kontrollen i huvudsak har varit tillräcklig.

Vi bedömer att *Kostnämnden i Örnsköldsvik* i huvudsak har bedrivit verksamheten på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt och att den interna kontrollen i huvudsak har varit tillräcklig.

Vi bedömer att *Kostnämnden i Sollefteå*, i huvudsak har bedrivit verksamheten på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt och att den interna kontrollen i huvudsak har varit tillräcklig.

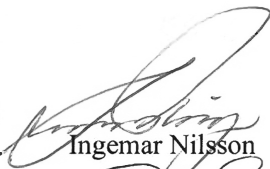
Vi bedömer att *Företagshälsovårdsnämnden* i huvudsak har bedrivit verksamheten på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt och att den interna kontrollen i huvudsak har varit tillräcklig. Nämndens styrning genom mål behöver emellertid utvecklas. Vi bedömer att räkenskaperna i allt väsentligt är rättvisande.

Vi bedömer sammantaget att resultatet inte är förenligt med de finansiella mål som fullmäktige har uppställt. Vi bedömer sammantaget att resultatet endast i begränsad omfattning är förenligt med de verksamhetsmål som fullmäktige har uppställt. Det finns även mål som inte är möjliga att objektivt bedöma. Vi tillstyrker att Regionfullmäktige beviljar ansvarsfrihet för styrelsen och nämnderna samt enskilda ledamöter i dessa organ. Vi tillstyrker att regionens årsredovisning för 2024 godkänns.

REGION VÄSTERNORRLANDS REVISORER

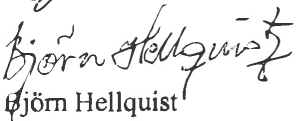
Ingemar Wiklander

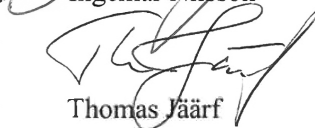
Ingemar Nilsson

Mikael Gäfvert

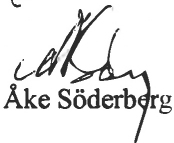

Björn Hellquist

Thomas Järf

Therese Rosbach*

Åke Söderberg

*Therese Rosbach hade förhinder att delta.

WEBB-TV

Följ Regionfullmäktige via
www.rvn.se/region-webbtv

Du kan följa sammanträdena i direkt-sändning via webb-tv eller ta del av dem i efterhand på vår webbplats, www.rvn.se. Där hittar du även protokollen från alla politiska möten.

Region
Västernorrland

871 85 Härnösand

Telefon: 0611-800 00 Fax 0611-802 00

E-post: region.vasternorrland@rvn.se

www.rvn.se